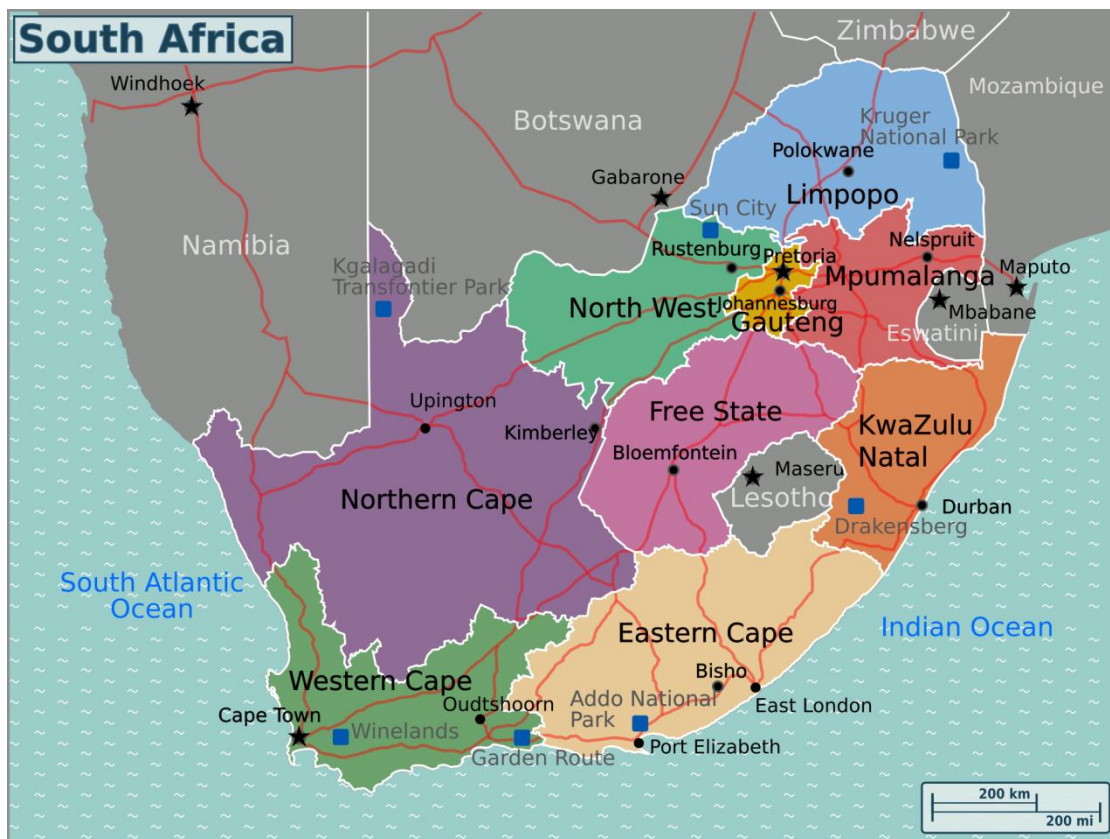

Πρεσβεία της Ελλάδος στην Πρετόρια
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Γιοχάνεσμπουργκ

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ 2019

Γιοχάνεσμπουργκ, Οκτώβριος 2019

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	4
A.1 Γενικά Χαρακτηριστικά της Νοτ. Αφρικής.....	4
A.2 Δημογραφικά Στοιχεία.....	5
A.3 Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη Αγοράς.....	7
B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	8
B.1 Θεσμικό πλαίσιο.....	8
B.1.1 Νομικές Μορφές Εταιριών.....	8
B.1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας.....	9
B.1.3 Καθεστώς αδειοδοτήσεων.....	9
B.1.4 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις).....	10
B.1.5 Τελωνειακή νομοθεσία (Διαδικασία – Αρχές).....	10
B.1.6 Διαδικασίες εισαγωγής / περιορισμοί εισαγωγών.....	11
B.1.7 Εργασιακό καθεστώς.....	12
B.2 Στρατηγική Εισόδου στην Αγορά της Νοτ. Αφρικής.....	13
B.2.1 Συνεργασία με Αντιπροσώπους/διανομείς.....	14
B.2.2 Δημιουργία θυγατρικής/υποκαταστήματος/αντιπροσωπίας/κοινοπραξίας.....	14
B.2.3 Πρακτικές οδηγίες.....	14
B.3 Καταναλωτικά Πρότυπα.....	16
B.4 Βιομηχανική Ιδιοκτησία.....	17
Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ.....	178
Γ.1 Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας.....	18
Γ.2 Φορολογία Φυσικών προσώπων.....	19
Γ.3 Φορολόγηση Επιχειρήσεων.....	19
Γ.4 Ειδικότεροι φόροι.....	19
Γ.5. Δασμοί - Δασμολόγιο.....	19

Γ.6 Ειδικές Οικονομικές ζώνες (FTZ).....	21
Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	22
Δ.1 Αναπτυξιακός Νόμος - Κίνητρα Επενδύσεων	22
Δ.2 Καθεστώς Ιδιωτικοποιήσεων	25
Δ.3 Πιστοληπτική ικανότητα χώρας – Κίνδυνοι/ προοπτικές	26
Ε. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ.....	26
ΣΤ. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	28
ΣΤ.1 Κλάδος 1	29
ΣΤ.2 Κλάδος 2	29
ΣΤ.3 Κλάδος 3	29
ΣΤ.4 Κλάδος 4	29
Ζ. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	30

A. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

A.1 Γενικά Χαρακτηριστικά της Νότιας Αφρικής

Η Νοτ. Αφρική βρίσκεται στο νοτιότερο άκρο της Αφρικανικής ηπείρου, με έκταση 1.213.090 τετρ. χλμ (km²). Περιβρέχεται από τον Ινδικό Ωκεανό (ανατολικά) και τον Ατλαντικό Ωκεανό (δυτικά), με ακτογραμμή συνολικής έκτασης περί τα 3.000 χλμ. (σε τρεις πλευρές). Συνορεύει με τις εξής χώρες: Ναμίμπια (ΒΔ, 969 χλμ), Μποτσουάνα (Β, 1.840 χλμ), Ζιμπάμπουε (Β, 225 χλμ), Μοζαμβίκη (ΒΑ, 491 χλμ), Εσουατίνη (πρώην Σουαζιλάνδη), Α, 430 χλμ) ενώ περιλαμβάνει και την περικλειστη μικρή χώρα Λεσότο (909 χλμ).

Η χώρα χωρίζεται σε εννέα διοικητικές Περιφέρειες (Eastern Cape, Gauteng, KwaZulu-Natal, Mpumalanga, Northern Cape, Limpopo, North West, Free State, Western Cape) οι οποίες ποικίλλουν σημαντικά σε μέγεθος: η μικρότερη είναι η Περιφέρεια Gauteng, οικονομικός κόμβος της χώρας, η οποία αν και σημαντικά υπολειπόμενη σε μέγεθος έναντι των υπόλοιπων Περιφερειών, είναι ωστόσο η πολυπληθέστερη, με υψηλό βαθμό αστικοποίησης (περιλαμβάνει την πρωτεύουσα Πρετόρια και το Γιοχάνεσμπουργκ), ενώ αντίθετα η μεγαλύτερη, σε έκταση, Περιφέρεια Northern Cape (περί το 1/3 της συνολικής έκτασης της χώρας) είναι μια αχανής, ξηρή και άνυδρη περιοχή.

Η Δημοκρατία της Νότιας Αφρικής (RSA/Republic of South Africa) ακολουθεί υβριδικό μοντέλο ομοσπονδιακού κράτους, με Κεντρική Κυβέρνηση και εννέα Περιφερειακές Κυβερνήσεις. Η διακυβέρνηση της χώρας διακρίνεται σε τρεις βαθμίδες: εθνική, περιφερειακή/επαρχιακή και τοπική. Η έδρα της Κυβέρνησης και τα Υπουργεία είναι στην πρωτεύουσα Πρετόρια, ωστόσο οι εργασίες του Κοινοβουλίου διεξάγονται στο Κέιπ Τάουν, ενώ στην πόλη Bloemfontein, πρωτεύουσα της Περιφέρειας Free State, βρίσκονται οι έδρες των Ανωτάτων Δικαστηρίων της χώρας.

Ο Πρόεδρος της χώρας εκλέγεται από το Εθνικό Κοινοβούλιο (National Assembly) με πενταετή θητεία, ενώ το Υπουργικό Συμβούλιο (Cabinet) διορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Οι τελευταίες βουλευτικές εκλογές της χώρας πραγματοποιήθηκαν τον Μάιο του 2019, ενώ δικαίωμα ψήφου έχουν οι πολίτες ηλικίας 18 ετών και άνω. Ανώτατος Νόμος της χώρας είναι το Σύνταγμα, σε ισχύ από τις 4 Φεβρουαρίου 1997.

Ο πρώην πλέον Πρόεδρος Jacob Zuma, ο οποίος είχε κατορθώσει να “επιβιώσει” από συνολικά έξι(6) προτάσεις μομφής εναντίον του, αποπέμφθηκε τελικά (Φεβρ. 2018), λόγω των φημολογούμενων σκανδάλων διαφθοράς, διασπάθισης και κακοδιαχείρισης των δημόσιων οικονομικών. Ως Πρόεδρος ανέλαβε ο μέχρι τότε Αντιπρόεδρος, κ. Cyril Ramaphosa, θέτοντας ως στόχο, μεταξύ άλλων, να καθησυχάσει τις χρηματιστηριακές αγορές και τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης για τις εφαρμοζόμενες δημοσιονομικές προτεραιότητες. Η εκλογική αναμέτρηση του 2019 (εθνικές εκλογές στις 8.5.2019) επιβεβαίωσε την κυριαρχία του κυβερνώντος κόμματος (Αφρικανικό Εθνικό Κογκρέσο/African National Congress-ANC) και του κ. Ramaphosa, με ποσοστό 57,50% επί του εκλογικού σώματος, μειωμένο όμως σε

σχέση με το ποσοστό που είχε λάβει το ANC με επικεφαλής τον Jacob Zuma, στις εκλογές του 2014 (το οποίο ήταν 62,15%).

Αν αναλογισθεί κανείς ότι την προηγούμενη πενταετία η Νότια Αφρική είχε βιώσει σοβαρές κοινωνικές και οικονομικές εντάσεις, που περιελάμβαναν απεργίες, συχνές και διαρκείς διακοπές ηλεκτρικού ρεύματος, κρούσματα διαφθοράς, υψηλά ποσοστά ανεργίας, αύξηση των κρουσμάτων εγκληματικότητας και παραβατικότητας, πτώση της αγοραστικής ικανότητας και την χειρότερη ξηρασία που έχει περάσει ποτέ η χώρα για δεκαετίες, τότε το προαναφερθέν ποσοστό θεωρήθηκε επιτυχία.

Το κυβερνών Αφρικανικό Εθνικό Κογκρέσο (African National Congress-ANC), βρίσκεται στην εξουσία, αδιαλείπτως, από το 1994, όταν διεξήχθησαν οι πρώτες, μετά-απαρτχάιντ, ελεύθερες εκλογές, έως και σήμερα. Ωστόσο τον Αύγουστο του 2016, στις τοπικές και περιφερειακές εκλογές το ANC έχασε την πλειοψηφία στους σημαντικότερους μητροπολιτικούς δήμους: Πρετόρια (πρωτεύουσα), Γιοχάνεσμπουργκ (πολυπληθέστερος δήμος της χώρας), Κέηπ Τάουν (δεύτερος μεγαλύτερος δήμος της χώρας) και Πορτ Ελίζαμπεθ (δεύτερο σημαντικότερο εμπορικό λιμάνι της χώρας).

Ο διεθνής κωδικός κλήσης της χώρας είναι +27, η πλέον γνωστή επέκταση των ιστοσελίδων στο διαδίκτυο είναι *.co.za (όπως είναι .gr για Ελλάδα), το εθνικό νόμισμα είναι το ραντ-ZAR (υποδιαιρούμενο σε 100 σεντ), το φορολογικό έτος ξεκινάει από 1 Απριλίου και λήγει 31 Μαρτίου, ενώ αντίστοιχα το σχολικό/ακαδημαϊκό έτος αρχίζει 15 Ιανουαρίου και λήγει 15 Δεκεμβρίου.

Ο πρωτογενής τομέας (ορυκτές πρώτες ύλες και αγροτικός τομέας) ανέκαθεν έπαιζε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της δομής της νοτιοαφρικανικής οικονομίας. Τα αποθέματα ορυκτών περιλαμβάνουν πολύτιμα μέταλλα, σιδηρούχα και μη σιδηρούχα μέταλλα καθώς και ορυκτά διαφόρων μορφών (ενεργειακά, σιδηρούχα, βιομηχανικά). Το μειονέκτημα της Νοτ. Αφρικής είναι ότι αποτελώντας σημαντικό παραγωγό και εξαγωγέα ορυκτών πρώτων υλών, επηρεάζεται άμεσα από τις αυξομειώσεις των τιμών τους στις διεθνείς αγορές και τα χρηματιστήρια.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, υπήρξε μια διαρθρωτική μετατόπιση της παραγωγής, με την οικονομική ανάπτυξη να οφείλεται όχι μόνο στην εξορυκτική βιομηχανία και τη γεωργία αλλά κυρίως στον τριτογενή τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τις χρηματοπιστωτικές και άλλες οικονομικές υπηρεσίες, το εμπόριο (χονδρικό/λιανικό), τον τουρισμό, τις μεταφορές και τις επικοινωνίες. Πλέον η Νότια Αφρική κινείται προς την κατεύθυνση μιας οικονομίας βασισμένης στη γνώση, με μεγαλύτερη έμφαση στην τεχνολογία και το ηλεκτρονικό εμπόριο.

A.2 Δημογραφικά Στοιχεία

Ως προς τη συνολική της έκταση η χώρα κατατάσσεται 24η παγκοσμίως, ενώ είναι περίπου το 1/8 του μεγέθους των ΗΠΑ, το 1/3 περίπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διπλάσια της Γαλλίας, τριπλάσια της Γερμανίας και 9 φορές μεγαλύτερη της Ελλάδας.

Με πληθυσμό 57,7 εκατ. κατοίκους (το 2018) κατατάσσεται στην 25η θέση παγκοσμίως (πληθυσμιακή πυκνότητα 47 κατ. ανά km²), με το 62,8% του πληθυσμού να κατοικεί σε αστικές/ημιαστικές περιοχές (περίπου 35,6 εκατ.). Τα σημαντικότερα αστικά/μητροπολιτικά κέντρα είναι: Γιοχάνεσμπουργκ-Johannesburg(8,5 εκατ.), Κέηπ Τάουν-Cape Town(4 εκατ.), Ντέρμπαν-Durban(3,5 εκατ.), πρωτεύουσα Πρετόρια-Pretoria(2,5 εκατ.) και Πορτ Ελίζαμπεθ-Port Elizabeth(1,5 εκατ.).

Οι επίσημες γλώσσες της Νοτ. Αφρικής είναι έντεκα(11): Αγγλικά, Afrikaans, isiXhosa, Ndebele, Pedi, Shangaan, Sotho, Tshona, Tswana, Venda και Zulu. Ωστόσο, οι πλέον διαδεδομένες και ομιλούμενες είναι τα αγγλικά, τα Afrikaans, isiXhosa και Zulu. Το 80,7% του συνολικού πληθυσμού (47,44 εκατ.) αποτελείται από μαύρους Νοτιοαφρικάνους, ενώ υπάρχουν επίσης 8,8% "έγχρωμοι"/μικτής καταγωγής(5,17 εκατ.), 7,9% λευκοί (4,65 εκατ.) και 2,6% ινδικής/ασιατικής καταγωγής (1,50 εκατ.). Συνυπάρχουν όλες οι κύριες θρησκείες, με την κυριότερη εξ' αυτών τη χριστιανική, περίπου το 79% του πληθυσμού. Οι Διαμαρτυρόμενοι αποτελούν την μεγαλύτερη πληθυσμιακή ομάδα (37%) υπό διάφορες μορφές (Μεθοδιστές, Πρεσβυτεριανοί, Αγγλικανοί, Καλβινιστές, Λουθηρανιστές, Ρεφορμιστές, κ.ά.), ενώ ακολουθούν οι καθολικοί (7%). Υπάρχουν επίσης μουσουλμάνοι (1,5%), ινδουιστές (1,1%), κλπ. Ποσοστό περίπου 15% δεν ασπάζεται καμία θρησκεία.

Τα άτομα θηλυκού γένους υπερβαίνουν το ήμισυ του πληθυσμού (51,2%, περίπου 30 εκατ.), το 28,8% του πληθυσμού είναι κάτω των 15 ετών, το 9% είναι 60 ετών και άνω. Το προσδόκιμο ζωής είναι 61,5 για τους άνδρες και 67,7 για τις γυναίκες, η παιδική θνησιμότητα είναι 22,1 ανά 1.000 γεννήσεις, ενώ ποσοστό 13,5% του πληθυσμού είναι φορείς του AIDS (περίπου 7,97 εκατ., ενώ ποσοστό 19,07% του ηλικιακού πληθυσμού 15-49 είναι θετικό στον ιό).

Εκτιμάται ότι στη Νοτ. Αφρική υπάρχουν και περίπου 2,8-3,4 εκατ. μετανάστες κυρίως από άλλες αφρικανικές χώρες (Νιγηρία, Μοζαμβίκη, Ζιμπάμπουε, Μαλάουι, Λ.Δ. Κονγκό, κ.ά.). Η Περιφέρεια με τους περισσότερους καταγεγραμμένους μετανάστες είναι η Gauteng (με τις πόλεις Γιοχάνεσμπουργκ και Πρετόρια) με 1,64 εκατ. ενώ έπεται η Περιφέρεια Western Cape (με το Κέηπ Τάουν) με περίπου 500.000.

Αναλυτικότερα ανά μέγεθος πληθυσμού, οι περιφέρειες έχουν ως εξής:

- Gauteng (Γιοχάνεσμπουργκ, Πρετόρια):	πληθυσμός 15,2 εκατ.	(24,1%)
- KwaZulu-Natal (Ντέρμπαν):	πληθυσμός 11,3 εκατ.	(19,9%)
- Eastern Cape (Πορτ Ελίζαμπεθ):	πληθυσμός 7,1 εκατ.	(12,6%)
- Western Cape (Κέηπ Τάουν):	πληθυσμός 6,3 εκατ.	(11,3%)
- Limpopo (Polokwane):	πληθυσμός 5,8 εκατ.	(10,4%)
- Mpumalanga (Nelspruit):	πληθυσμός 4,3 εκατ.	(7,8%)
- North West (Mahikeng):	πληθυσμός 3,7 εκατ.	(6,7%)
- Free State (Bloemfontein):	πληθυσμός 2,8 εκατ.	(5,1%)
- Northern Cape (Kimberley):	πληθυσμός 1,2 εκατ.	(2,1%)

A.3 Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη Αγοράς

Η Νότια Αφρική, μετά την κατάργηση του καθεστώτος του απαρχαίνι, στα μέσα της δεκαετίας του 1990, πραγματοποίησε σημαντικά βήματα προόδου ως προς τη βελτίωση της ευημερίας των πολιτών της. Παρ' όλα αυτά παραμένουν ακόμη σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες (από τις υψηλότερες στον κόσμο).

Η ανισότητα στην κατανομή του πλούτου γίνεται, με την πάροδο των ετών, ακόμη πιο έντονη αφού σημαντικό τμήμα του πληθυσμού, που διαβιούσε κάτω από τα ελάχιστα όρια της φτώχειας και ευελπιστούσε σε βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης, παραμένει ακόμη σε συνθήκες ανέχειας και κοινωνικής ανισότητας. Εκτιμάται ότι το 10% του πληθυσμού κατέχει το 71% περίπου του πλούτου της χώρας, ενώ το 60% κατέχει μόλις το 7%. Επιπλέον, η οικονομική και κοινωνική κινητικότητα μεταξύ των γενεών είναι χαμηλή και οι ανισότητες μεταφέρονται από γενιά σε γενιά, με ελάχιστες ή ανεπαίστες ελπίδες για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

Μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008/2009, και την επακόλουθη αρνητική ανάπτυξη το 2009 (-1,5%), τα επόμενα δύο έτη η οικονομία της Νότιας Αφρικής σημείωσε, προσωρινά, μερική ανάκαμψη (2010: 3%, 2011: 3,3%). Την τελευταία όμως εξαετία καταγράφονται μικροί ρυθμοί αύξησης της οικονομίας:

2018: 0,8%	2017: 1,3%	2016: 0,1%
2015: 1,3%	2014: 1,6%	2013: 2,3%

Σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας, το ΑΕΠ της Νοτ. Αφρικής αυξήθηκε, το 2018, κατά μόλις 0,8% (έναντι 1,3% το 2017), και ανήλθε, σε τρέχουσες τιμές, σε \$ 349,2 δισ. Όσον αφορά στο κατά κεφαλή ΑΕΠ, το 2018, αυτό ανήλθε σε περίπου \$ 6.100 ενώ σε όρους αγοραστικής δύναμης PPP (Purchasing Power Parity) η κατά κεφαλή αγοραστική δύναμη διαμορφώθηκε σε \$ 12.143.

Εδώ θα πρέπει να επισημανθεί ότι τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2018 η νοτιοαφρικανική οικονομία σημείωσε "τεχνητή ύφεση" (technical recession) καταγράφοντας αρνητική ανάπτυξη (-2,6% το α' τρίμηνο και -0,4% το β' τρίμηνο). Η εν λόγω αρνητική ανάπτυξη είναι η πρώτη που σημειώθηκε στη Νοτ. Αφρική, μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008/2009 και την επακόλουθη αρνητική ανάπτυξη του 2009.

Το 2018 καταγράφηκε μερική αποκλιμάκωση του πληθωρισμού (4,5% έναντι 6% το 2017 και 6,4% το 2016), ενώ αντίθετα η ανεργία σημείωσε μικρή μόνο μείωση και διαμορφώθηκε στο 27,5% (έναντι ποσοστού ανεργίας 27,7% το 2017 και 26,3% το 2016), ήτοι συνολικά 6,2 εκατ. επίσημα καταγεγραμμένοι άνεργοι. Το ποσοστό ανεργίας ανάμεσα στους νέους είναι ακόμα πιο υψηλό και ανέρχεται σε 53%, με τον μέσο μηνιαίο μισθό του ανειδίκευτου εργάτη να διαμορφώνεται στα \$ 250, ενώ ένας μέσος μηνιαίος μισθός κυμαίνεται, ανάλογα με τον κλάδο, μεταξύ \$ 857 και \$ 1.136.

Οι δείκτες των δημόσιων οικονομικών της Νοτ. Αφρικής παρουσίασαν κατά το 2018 μικρές διακυμάνσεις. Πιο συγκεκριμένα, το δημόσιο χρέος (public debt) ως ποσοστό επί του ΑΕΠ διαμορφώθηκε στο 53,1%, ήτοι \$ 183 δισ. (έναντι 53,3% το 2017, 51,7% το

2016 και 49,8% το 2015) ενώ το δημόσιο έλλειμμα (public deficit) αυξήθηκε ως ποσοστό επί του ΑΕΠ και διαμορφώθηκε στο 4,6 % (έναντι 3,9% το 2017).

Τα συναλλαγματικά αποθέματα της χώρας το 2018 ανήλθαν σε \$ 51,6 δισ. (έναντι \$ 41,8 δισ. το 2017) ενώ τα αποθέματα σε χρυσό παρέμειναν σταθερά στους 125,3 τόνους.

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη

	2014	2015	2016	2017	2018
Ονομαστικό ΑΕΠ (σε δισ. \$ ΗΠΑ)	358	334	297	355	349,2
Μεταβολή ΑΕΠ (% ΑΕΠ)	1,6	1,3	0,1	1,3	0,8
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (σε \$ ΗΠΑ)	6.635	6.097	5.341	6.281	6.103
Ανεργία (%)	25,1	25,4	26,3	27,7	27,5
Πληθωρισμός (% ΑΕΠ)	5,3	5,3	6,4	6	4,5
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ) (Public Deficit)	-3,7	-3,6	-3,3	-3,9	-4,6
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ) (Public Debt)	47,0	49,8	51,7	53,3	53,1
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-5,1	-4,6	-2,8	-2,5	-3,6
Συναλλαγματική ισοτιμία ZAR (σε \$ ΗΠΑ)	10,85	12,78	14,70	13,31	13,24
Βασικό επιτόκιο	5,75	6,25	7,00	6,75	8,22
Συναλλαγματικά διαθέσιμα (σε δισ. \$ ΗΠΑ)	44,3	41,8	42,7	41,8	51,6

Πηγές: Focus Economics /Trading Economics Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

B.1 Θεσμικό πλαίσιο

B.1.1 Νομικές Μορφές Εταιριών

Οι κατηγορίες εγχώριων επιχειρήσεων προσδιορίζονται με το Νόμο "Companies Act" του 2011 (Τροπολογία του "Companies Act" 2008), με βασική διάκριση μεταξύ των δύο κύριων κατηγοριών: α) κερδοσκοπικές (for profit) και β) μη κερδοσκοπικές (not for profit), ενώ η κατηγορία "Close Corporations" εξακολουθεί να υφίσταται αλλά χωρίς νέες εγγραφές μετά τη θέση του προαναφερθέντος νόμου σε ισχύ.

Κερδοσκοπικές Εταιρείες:

- Κρατικές εταιρείες (τύπος "SOC Ltd")
- Δημόσιες εταιρείες (τύπος "Ltd")
- Ιδιωτικές εταιρείες (τύπος "(Pty) Ltd." ή "Proprietary Limited"), η οποία είναι η πλέον δημοφιλής και ευρύτερα χρησιμοποιούμενη για το σύνολο των εμπορικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
- Προσωπικής ευθύνης (τύπος "Incorporated" ή "Inc.")

Κερδοσκοπικές εταιρείες μπορούν να ιδρυθούν από ένα ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα, εκτός από τις κρατικές εταιρείες οι οποίες μπορούν να ιδρυθούν από οργανισμούς/φορείς του δημοσίου.

Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες:

- Μη κερδοσκοπική εταιρεία (τύπος “NPC”)
- Μη κερδοσκοπικές εταιρείες μπορούν να ιδρυθούν από τρία ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα τα οποία δρουν συλλογικά, από οργανισμό/φορέα του δημοσίου, ή από νομικό πρόσωπο
- “Εξωτερική Εταιρεία”(external company): είναι ξένη εταιρεία που λειτουργεί μη κερδοσκοπικά εντός της επικράτειας της χώρας και έχει υπογράψει συμφωνητικό απασχόλησης εγχώριου προσωπικού ή δραστηριοποιείται τοπικά για χρονική περίοδο τουλάχιστον έξι μηνών
- “Εγχώρια εταιρεία” (domesticated company): είναι ξένη εταιρεία της οποίας η εγγραφή έχει μεταφερθεί στη χώρα και η οποία εφεξής υφίσταται στο εταιρικό πλαίσιο της εσωτερικής νομοθεσίας ωσάν να είχε αρχικά εγγραφεί εγχωρίως.

B.1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας

Όσον αφορά τις διαδικασίες ίδρυσης εταιρείας και εταιρικής εγκατάστασης, πηγές επίσημης πληροφόρησης και συμβουλευτικής υποστήριξης είναι οι ακόλουθοι δημόσιοι φορείς και οργανισμοί:

- COMPANIES AND INTELLECTUAL PROPERTY COMMISSION-CIPC, (www.cipc.co.za/za/)
- SMALL ENTERPRISE DEVELOPMENT AGENCY-SEDA (www.seda.org.za/)
-

B.1.3 Καθεστώς αδειοδοτήσεων

Ειδικό βάρος στο κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας επιχειρήσεων και επιχειρηματικού περιβάλλοντος της χώρας έχει η νομοθεσία Μαύρης Οικονομικής Ενδυνάμωσης Ευρείας Βάσης (B-BBEE/Broad-Based Black Economic Empowerment).

Η νομοθεσία B-BBEE, αποσκοπεί στην αντιστροφή των αρνητικών κοινωνικών-οικονομικών συνθηκών έναντι των προηγούμενως αδικημένων (disadvantaged) κοινωνικών στρωμάτων και για αναδιανομή του πλούτου σε ευρύτερο δυνατό φάσμα της νοτιοαφρικανικής κοινωνίας (λαμβάνομένων υπόψη των δημογραφικών στοιχείων). Έτσι, έχει δημιουργηθεί πλαίσιο διασύνδεσης των οικονομικών μονάδων/επιχειρήσεων της χώρας μέσω σχετικών Πιστοποιητικών Συμμόρφωσης B-BBEE των κάτωθι πέντε επιπέδων (1-5) βαθμολόγησης:

1. Ιδιοκτησία (Ownership):	25 πόντοι
2. Έλεγχος διοίκησης (Management control):	19 πόντοι
3. Ανάπτυξη δεξιοτήτων (Skills development):	25 πόντοι
4. Ανάπτυξη επιχειρήσεων και προμηθευτών (Enterprise and supplier development)	40 πόντοι
5. Κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη: (Socio-economic development-SED)	5 πόντοι

Σε αυτά αποτυπώνεται η εταιρική αξιολόγηση/βαθμολόγηση (scorecard), λαμβάνοντας υπ' όψιν ως προτιμησιακό στοιχείο συναλλαγών το υψηλότερο επίπεδο κατάταξης B-BBEE (στοιχείο που αποτελεί ενδεικτικό της υποστήριξης του μαύρου πληθυσμού στην εθνική οικονομία). Το υψηλότερο επίπεδο κατάταξης συνεπάγεται καλύτερη εταιρική θέση και διεκδίκηση οικονομικών συναλλαγών (πέραν των λοιπών

βασικών στοιχείων όπως τιμές, ποιότητα, εξυπηρέτηση), για συναλλαγές με τον δημόσιο τομέα. Σημειώνεται ότι τα στοιχεία εταιρικής βαθμολόγησης BEE συνυπολογίζονται αναλόγως του μεγέθους εκάστης εταιρείας, ενώ εξαιρούνται κάποιες μικρές επιχειρήσεις (EME – Exempted Micro Enterprises), με ετήσιο τζίρο 5 εκατ. έως 10 εκατ. ραντ.

B.1.4 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις)

Ο εν ισχύ Κανονισμός σήμανσης/πιστοποίησης προϊόντων αποσκοπεί στην αποφυγή παραπλανητικής ή αμφιλεγόμενης σήμανσης τροφίμων και εφαρμόζεται τόσο για τα εγχώρια προϊόντα όσο και στα εισαγόμενα. Οι ετικέτες των προϊόντων πρέπει πλέον να φέρουν υποχρεωτικές πληροφορίες όπως: επωνυμία και δ/ση παραγωγού, εισαγωγέα και διανομέα, οδηγίες χρήσης, καθαρό βάρος/περιεχόμενο, χώρα προέλευσης, αναγνώριση παρτίδας, ημερομηνία λήξης, ανάλυση θρεπτικών συστατικών κατά μάζα, κατάσταση συστατικών και κατάσταση γνωστών αλλεργιογόνων.

Επίσης, ο Κανονισμός απαγορεύει τη χρήση επί της συσκευασίας και της σήμανσης ορισμένων περιγραφών, οι οποίες μπορεί να παραπλανήσουν τους καταναλωτές, όπως: λέξεις, εικόνες, ενδείξεις, λογότυπα ή περιγραφές που δημιουργούν την εντύπωση ότι τα τρόφιμα έχουν την υποστήριξη επαγγελματικών ή/και οργανισμών υγείας (εξαιρουμένων των θρησκευτικών οργανισμών).

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν επίσης λέξεις ή φράσεις για προϊόντα τα οποία ελέγχονται σύμφωνα με την κείμενη εθνική νομοθεσία "Agricultural Product Standards Act" ή "National Regulator for Compulsory Specifications Act, και υπονοούν καλή κατάσταση υγείας, άνευ προσθετικών ή άνευ κτηνιατρικής φαρμακοδοσίας και συναφών διατυπώσεων οι οποίες παραπέμπουν σε πιο ανθρώπινη μεταχείριση ζώων όπως "grain-fed", "country reared", "free range", "organic", "pure".

B.1.5 Τελωνειακή νομοθεσία (Διαδικασία – Αρχές)

Για όλα τα εμπορεύματα χρησιμοποιούνται τα συνήθη τυπικά συνοδευτικά τελωνειακά έγγραφα (αρμόδια αρχή: Customs, SARS/South Africa Revenue Service) όπως:

- Customs Declaration Form (έγγραφο "SAD 500")
- Commercial Invoice
- Packing List
- Bill of Lading/Airway Bill

Οι νοτιοαφρικανικές τελωνειακές αρχές συνήθως ζητούν και επιπρόσθετα στοιχεία, όπως:

- Cover Letter (που θα περιέχει πληροφορίες φορτίου και συσκευασίας/ αποστολής, στοιχεία επικοινωνίας του εισαγωγέα κλπ.)
- Customs Worksheet (για τον υπολογισμό του δασμού εισαγωγής και τη σχετική μετατροπή συναλλάγματος)

Οι τελωνειακές διαδικασίες στη Νότ. Αφρική διευθετούνται συνήθως από ειδικά πρακτορεία "Clearing & Forwarding Agents", τα οποία συνεργάζονται για τη διεκπεραίωση των διαδικασιών με εγχώριους εισαγωγείς ή εξαγωγείς-προμηθευτές, ενώ χρήσιμες πληροφορίες μπορούν να αντληθούν και από την Ένωση Μεταφορέων Νότ. Αφρικής (South African Association of Freight Forwarders-SAAFF, www.saaft.org.za/).

Β.1.6 Διαδικασίες εισαγωγής / περιορισμοί εισαγωγών

Υφίστανται μη δασμολογικά εμπόδια αφού το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο της Νότ. Αφρικής απαιτεί την ύπαρξη διμερούς υγειονομικού πρωτοκόλλου, με υποχρέωση έκδοσης φυτοϋγειονομικών/κτηνιατρικών πιστοποιητικών, για την εισαγωγή μιας σειράς προϊόντων όπως: φρέσκα φρούτα και λαχανικά, γαλακτοκομικά, τυροκομικά, ζωοτροφές, διάφορα ζωικά προϊόντα για ανθρώπινη κατανάλωση (π.χ. κρέατα, αλλαντικά, πουλερικά, ιχθυηρά, αβγά, παράγωγα αυτών, κ.ά.). Το υγειονομικό πρωτόκολλο υπογράφεται από την Υπηρεσία Εισαγωγών-Εξαγωγών "Import Export Policy Unit", η οποία είναι η αρμόδια Δημόσια Αρχή της Νότ. Αφρικής για τον έλεγχο και ρύθμιση των εισαγωγών/εξαγωγών και ανήκει διοικητικά στο Υπουργείο Γεωργίας Δασοπονίας και Αλιευμάτων (DAFF/Department of Agriculture, Forestry and Fisheries). Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων-ΥΠΑΑΤ είναι αρμόδιο από πλευράς Ελλάδας.

Επί του παρόντος, από ελληνικής πλευράς, υπάρχει η δυνατότητα εξαγωγής μόνο ακτινιδίων, λόγω υφιστάμενου φυτο-υγειονομικού πρωτοκόλλου, ανάμεσα σε Ελλάδα και Νότ. Αφρική, και συνεπώς δυνατότητα έκδοσης σχετικής άδειας για άμεσες ελληνικές εξαγωγές. Βρίσκονται σε εκκρεμότητα (αρχική υποβολή 22.07.2016 και επανυποβολή 09.02.2017), αντίστοιχα αιτήματα για κεράσια (cherries), επιτραπέζια σταφύλια (table grapes) και δαμάσκηνα (plums).

Από πλευράς Νότ. Αφρικής δεν υφίσταται αναγνώριση των μέτρων καταπολέμησης ζωικών νόσων που λαμβάνουν τα κ-μ της Ε.Ε., ιδίως των περιοριστικών μέτρων ανά γεωγραφικές περιφέρειες (π.χ. "γρίπη" των πτηνών, "πανώλη" των χοίρων). Ουσιαστικά οι εξαγωγές των κ-μ της Ε.Ε. δεν είναι εφικτές έως ότου το σύνολο των εδαφών του κάθε κ-μ κηρυχθεί ελεύθερο νόσου (μη αναγνώριση εσωτερικών περιοριστικών μέτρων).

Η Νοτ. Αφρική κάνοντας καταχρηστική εφαρμογή των μέτρων προστασίας, έχει επιβάλει αντισταθμιστικούς δασμούς, ύψους 35,3%, ως προσωρινά μέτρα προστασίας (provisional safeguard duties) σε όλες τις εισαγωγές προϊόντων πουλερικών, τα οποία προέρχονται από κ-μ της Ε.Ε. Ήδη από πλευράς Ε. Επιτροπής έχει ξεκινήσει η διαδικασία προσφυγής σε διεθνή διαιτησία προκειμένου να αρθούν οι επιβληθέντες αντισταθμιστικοί δασμοί.

Επίσης όσον αφορά στα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο, η αρμόδια εθνική ρυθμιστική αρχή της Νότ. Αφρικής (NRCS/National Regulator for Compulsory Specifications) εξέδωσε υποχρεωτικές προδιαγραφές ενεργειακής απόδοσης και σήμανσης των εισαγόμενων ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών. Πρότυπα που έχουν εκδοθεί

από διαφορετικούς οργανισμούς τυποποίησης, όπως ISO, IEC και EN, θα γίνονται δεκτά μόνο εφ' όσον αποδεικνύεται, με έκθεση διαπιστευμένου οργανισμού αξιολόγησης, ότι είναι τεχνικά ισοδύναμα με τα εθνικά πρότυπα Νότ. Αφρικής, ενώ η έκδοση σχετικής άδειας εισαγωγής απαιτεί χρονικό διάστημα άνω των 6 μηνών.

B.1.7 Εργασιακό καθεστώς

Ο εν ισχύ Μεταναστευτικός Κανονισμός δρα καταλυτικά στη δραστηριοποίηση ξένων επιχειρήσεων και αλλοδαπών υπηκόων στην αγορά εργασίας της Νότ. Αφρικής. Τα κυριότερα στοιχεία σχετικά με τους διαφορετικούς τύπους αδειών εργασίας, είναι τα εξής:

▪ Επιχειρηματική Άδεια (Business Permit)

Τύπος άδειας εργασίας (permit) για δικαίωμα του οποίου απαιτείται ελάχιστη εταιρική επένδυση 2,5 εκατ. ραντ (περίπου € 150.000) για εγκατάσταση ξένης εταιρείας. Δυνατότητα ωστόσο εξαίρεσης από την ελάχιστη εταιρική επένδυση, μέσω χρήσης κατάλληλου εταιρικού σχήματος: α) με ίδρυση υποκαταστήματος ή θυγατρικής, και β) με ίδρυση εταιρικού τύπου "Pty Ltd." με το οποίο οι μέτοχοι/ιδιοκτήτες της εταιρείας μπορούν να μην εμφανίζονται ως τέτοιοι (οπότε όμως λαμβάνουν Γενική Άδεια Εργασίας/General Work Permit)

- Μέγιστη πενταετής χρονική διάρκεια
- Υποχρέωση απασχόλησης εγχώριου εργατικού προσωπικού (εκ πολιτών Νοτ. Αφρικής ή/και νόμιμων μόνιμων κατοίκων) σε ποσοστό 60% επί του συνόλου
- Υποχρέωση υποβολής συστατικών επιστολών ανεξαρτήτως μεγέθους επένδυσης και οικονομικού τομέα δραστηριοποίησης

▪ Γενική Άδεια Εργασίας (General Work Permit)

- Τύπος άδειας εργασίας (permit) ο οποίος εξακολουθεί να ισχύει αλλά πλέον με δυσμενέστερους όρους, με υποχρέωση λήψης πιστοποιητικών από την Αρχή Πιστοποίησης Προσόντων SAQA (South African Qualifications Authority) και από το Υπουργείο Εργασίας, ότι ο ξένος υπήκοος έχει τα απαραίτητα προσόντα ενώ δεν ανευρέθη τοπικά άλλος εργαζόμενος με ανάλογα προσόντα
- Δεν απαιτείται εφεξής η κατάθεση εγγυητικού ποσού για δαπάνες επαναπατριsmού

▪ Άδεια Παραμονής Κρίσιμων Δεξιοτήτων (Critical Skills Work Visa)

- Τύπος άδειας εργασίας/παραμονής (visa) για αλλοδαπούς υπηκόους οι οποίοι έχουν τα απαραίτητα προσόντα ενώ δεν υπάρχει τοπικά άλλος εργαζόμενος με ανάλογα προσόντα. Συμπληρωματικά των προαπαιτούμενων για τη Γενική Άδεια Εργασίας (όπως παραπάνω) επίσης απαιτείται η εγγραφή του ενδιαφερόμενου σε σχετικό ειδικό μητρώο αρμόδιου κρατικού φορέα για τον τομέα/κλάδο επαγγελματικής δραστηριοποίησης
- Δεν απαιτείται εφεξής η κατάθεση εγγυητικού ποσού για δαπάνες επαναπατριsmού
- Στην Κατάσταση Κρίσιμων Δεξιοτήτων Νότ. Αφρικής, με σχετικές διευκολύνσεις στην χορήγηση των αναφερόμενων αδειών εργασίας/παραμονής, ως τομείς προτεραιότητας αναφέρονται: γεωργία, κατασκευές, οικονομοτεχνικά,

τεχνολογίες πληροφορικής, μηχανικοί/μηχανολόγοι, υπηρεσίες υγείας, βιοεπιστήμες, γεωλογικές επιστήμες

- Άδεια Ενδο-Εταιρικής Μετακίνησης (IntraCompany Transfer Visa)
 - Τύπος άδειας εργασίας/παραμονής (visa) του οποίου αναπροσαρμόζεται η χρονική διάρκεια σε μέγιστο τετραετίας
 - Για δικαίωμα αίτησης της συγκεκριμένης άδειας προαπαιτείται εργασιακή απασχόληση επί εξάμηνο
- Άδεια Εταιρικής Παραμονής (Corporate Work Visa)
 - Τύπος άδειας εργασίας/παραμονής (visa) με αμετάβλητη (ως είχε) περίπλοκη διαδικασία αίτησης/χορήγησης, συμπεριλαμβανομένων των απαιτούμενων σχετικών επιστολών (αναγνώρισης) από το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας και το Υπουργείο Εργασίας
 - Αναπροσαρμογή της χρονικής διάρκειας αυτού του τύπου άδειας παραμονής (visa) για μέγιστο τριετίας (προηγούμενως πενταετίας), χωρίς δικαίωμα ανανέωσης και μετατροπής σε άλλο τύπο
 - Δεν λαμβάνεται υπόψη για χορήγηση άδειας μόνιμης παραμονής (permanent residency permit), ενώ απαιτείται η εγγραφή σε ειδικό μητρώο αρμόδιου κρατικού φορέα, και λήψη πιστοποίησης φορέα SAQA

Υπογραμμίζεται ότι πλέον οι αιτήσεις χορήγησης αδειών παραμονής/εργασίας παραλαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές μόνο αυτοπροσώπως (από τον ίδιο τον ενδιαφερόμενο), ενώ η τυχόν λήξη της όποιας άδειας παραμονής (visa), χωρίς έγκαιρη έγκριση ανανέωσης, επιφέρει για τον ενδιαφερόμενο τον χαρακτηρισμό του ανεπιθύμητου (για χρονικό διάστημα έως πενταετίας).

B.2 Στρατηγική Εισόδου στην Αγορά της Νοτ. Αφρικής

Η ανισότητα στην κατανομή του πλούτου γίνεται, με την πάροδο των ετών, ακόμη πιο έντονη αφού σημαντικό τμήμα του πληθυσμού, που διαβιούσε κάτω από τα ελάχιστα όρια της φτώχειας και ευελπιστούσε σε βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης, παραμένει ακόμη σε συνθήκες ανέχειας και κοινωνικής ανισότητας. Εκτιμάται ότι το 10% του πληθυσμού κατέχει το 71% περίπου του πλούτου της χώρας, ενώ το 60% κατέχει μόλις το 7%. Επιπλέον, η οικονομική και κοινωνική κινητικότητα μεταξύ των γενεών είναι χαμηλή και οι ανισότητες μεταφέρονται από γενιά σε γενιά, με ελάχιστες ή ανεπαίσθητες ελπίδες για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

Λόγω των ειδικών συνθηκών που επικρατούν στην εγχώρια αγορά, με υψηλά ποσοστά φτώχειας, κοινωνικής ανισότητας και ανεργίας (περίπου 35% του πληθυσμού ζει κάτω από το όριο της φτώχειας) και άνισης κατανομής του εγχώριου πλούτου, η στρατηγική εισόδου θα πρέπει να λάβει υπ' όψιν τα παρακάτω:

- την στρεβλή δημογραφική διάρθρωση κατανομής του εισοδήματος (το 10% του πληθυσμού κερδίζει το 71% του εθνικού εισοδήματος)
- τη συντηρητική/διστακτική καταναλωτική συμπεριφορά, με τάσεις προτίμησης γνωστών και αναγνωρίσιμων προϊόντων

- τη στενή διασύνδεση λιανικής τιμής και διαμόρφωσης της καταναλωτικής τάσης
- τα θέματα των υφιστάμενων δικτύων διανομής, δεδομένου ότι τα μεγάλα κέντρα χονδρικής/λιανικής αγοράς συγκεντρώνονται στις πέντε μητροπολιτικές περιοχές: Γιοχάνεσμπουργκ, Κέιπ Τάουν, Ντέρμπαν, Πρετόρια και Πορτ Ελιζαμπεθ
- το αναπτυγμένο σύστημα κανονισμών προστασίας καταναλωτών και εφαρμοστέου πλαισίου
- τη θέση της Νότ. Αφρικής ως πύλης εισόδου στις αγορές χωρών της Υποσαχάριας Αφρικής, λαμβάνοντας ωστόσο σοβαρά υπ' όψιν τις ατελείς χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες στις χώρες αυτές, την έγγραφη εμπορική τεκμηρίωση και τα ατελή οδικά δίκτυα μεταφορών

B.2.1 Συνεργασία με Αντιπροσώπους/διανομείς

Η έντονη διακύμανση και "διολίσθηση" των συναλλαγματικών ισοτιμιών του ραντ-ZAR έναντι των κυριότερων διεθνών νομισμάτων (δολλ. ΗΠΑ-\$ και ευρώ-€) επηρεάζει αποφασιστικά τις εμπορικές πρακτικές και συνήθειες.

	USD-ZAR	EURO-ZAR	GBP-ZAR	ZAR-CHF	ZAR-JPY
2012	8,22	10,56	13,03	0,11	9,75
2013	9,65	12,83	15,12	0,09	10,14
2014	10,86	14,42	17,89	0,08	9,76
2015	12,77	14,17	19,52	0,07	9,54
2016	14,71	16,29	20,00	0,06	7,41
2017	13,32	15,05	17,16	0,07	8,43
2018	13,24	15,61	17,64	0,07	8,39

Η πλέον συνήθης πρακτική είναι η προμήθεια των απαιτούμενων προϊόντων/αγαθών από εγχώριους εισαγωγείς και χονδρεμπόρους και όχι οι απευθείας εισαγωγές από προμηθευτές του εξωτερικού. Η αποθήκευση ("στοκάρισμα") δεν χρησιμοποιείται ευρέως, παρά μόνο σε περιπτώσεις "φόβου" συναλλαγματικής διακύμανσης και μόνο για είδη και προϊόντα που έχουν μεγάλη και σταθερή κατανάλωση (π.χ. οινοπνευματώδη).

B.2.2 Δημιουργία θυγατρικής/υποκαταστήματος/αντιπροσωπίας/κοινοπραξίας

Η ίδρυση εταιρείας με τη νομική μορφή "(Pty) Ltd." ή "Proprietary Limited"), αποτελεί την πλέον δημοφιλή και ευρύτερα χρησιμοποιούμενη για το σύνολο των εμπορικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (βλ. και σημεία B1.1 και B.1.2).

B.2.3 Πρακτικές οδηγίες (Έλεγχος αξιοπιστίας, διαπραγματεύσεις, επιχειρηματικές συναντήσεις)

Οι περιπτώσεις εξαπάτησης (ειδικότερα ηλεκτρονικής απάτης) παρουσιάζουν αύξηση το τελευταίο χρονικό διάστημα.

Πρόκειται για προσπάθειες εξαπάτησης, με τους επίδοξους δράστες να στοχεύουν κυρίως μικρές και μικρομεσαίες ελληνικές επιχειρήσεις, είτε εξαγωγικές είτε εισαγωγικές, προφασιζόμενοι τους εκπροσώπους άλλοτε υπαρκτών υγιών νοτιοαφρικανικών επιχειρήσεων (με τις οποίες ουδεμία σχέση διατηρούν) και άλλοτε ανύπαρκτων.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις οφείλουν να είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικές σε παραγγελίες που τους αποστέλλονται ηλεκτρονικώς από εταιρείες, με τις οποίες δεν έχουν προηγούμενη συνεργασία. Όσον αφορά στις ελληνικές εταιρείες, οι οποίες θέλουν να εισάγουν προϊόντα από τη Νότ. Αφρική, θα πρέπει να είναι εξόχως φειδωλές στην αποστολή χρηματικών προκαταβολών, δειγμάτων προϊόντων ή διαφόρων εξόδων “εκτελωνισμού” ή έκδοσης “πιστοποιητικών”.

Συγκεκριμένα, κάποια σημεία/ενδείξεις απόπειρας εξαπάτησης αποτελούν:

- η ηλεκτρονική δ/νση-email από την οποία οι ελληνικές εταιρείες λαμβάνουν την παραγγελία. Θα πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή σε αυτήν και να διασφαλίζεται ότι προέρχεται όντως από την εταιρεία που φέρεται να κάνει την παραγγελία (π.χ. να έχει το ίδιο domain name με την ιστοσελίδα της εταιρείας, να έχει επιβεβαιωθεί τηλεφωνικώς, κ.ά.)
- χρήση κινητού τηλεφώνου ως αποκλειστικού μέσου επικοινωνίας. Τα καρτοκινητά τηλέφωνα στη Νότια Αφρική είναι δύσκολο έως σχεδόν αδύνατο να ανιχνευθούν, ως προς τον χρήστη τους, είναι αναλώσιμα και αντικαθίστανται άμεσα
- η διαφορετική δ/νση παράδοσης των προϊόντων με αυτή της εταιρείας που φέρεται να πραγματοποιεί την παραγγελία. Ειδικά δε, όταν η εν λόγω εταιρεία δεν διαθέτει ούτε υποκατάστημα ούτε αποθήκες στη συγκεκριμένη δ/νση
- η δωρεάν χρήση διαφόρων ηλεκτρονικών πλατφόρμων, υποκρύπτει σοβαρούς κινδύνους όσον αφορά στην πιστοποίηση, έλεγχο και εξακρίβωση των στοιχείων της εταιρείας
- η αποστολή διαφόρων νομιμοποιητικών “πιστοποιητικών” ή παραστατικών (όπως φορολογικές ενημερότητες, καταστατικό ίδρυσης, κλπ.), τα οποία είναι επιμελώς παραποιημένα/κατασκευασμένα με τη μέθοδο της συρραφής/επικόλλησης
- όταν η εμπορική/επιχειρηματική δραστηριοποίηση της “ενδιαφερόμενης” εταιρείας περιλαμβάνει ενασχόληση με πολλά και διαφορετικά προϊόντα και υπηρεσίες, συχνά χωρίς καμιά λογική ή εμπορική συνάφεια μεταξύ τους (π.χ. εμπόριο ελαιολάδου, ορυκτελαίων, υποδημάτων, ζωοτροφών ή/και μηχανολογικού εξοπλισμού).

Προκειμένου οι ελληνικές εξαγωγικές και εισαγωγικές επιχειρήσεις να προασπίσουν/διασφαλίσουν τα εμπορικά τους συμφέροντα, θα πρέπει εκ των προτέρων να διευκρινίσουν τους όρους αποστολής ή παραλαβής των εμπορευμάτων. Σημαντική προστασία και εξασφάλιση παρέχουν τα αντίστοιχα τραπεζικά “προϊόντα” και υπηρεσίες που προσφέρουν οι εμπορικές τράπεζες που περιλαμβάνουν:

- Εισαγωγές: Αξίες με φορτωτικά έγγραφα/Απλές Αξίες, Προεμβάσματα, Ενέγγυες Πιστώσεις, Εγγυητικές Επιστολές, Πιστωτικές Επιστολές σε αναμονή (Stand by Letter of Credit), Εξοφλήσεις προθεσμιακών υποχρεώσεων, Πληρωμές Εμπορικών Αντιπροσώπων, Πληρωμές Ασφαλιστικών/Μεταφορικών Εταιριών
- Εξαγωγές: Αποστολή Αξιών με φορτωτικά έγγραφα προς είσπραξη, Αποστολή απλών Αξιών προς είσπραξη, Ενέγγυες Πιστώσεις, Εγγυητικές Επιστολές, Πιστωτικές Επιστολές σε αναμονή (Stand by Letter of Credit), Εξοφλήσεις εντολών πληρωμής, Έκδοση εντολών πληρωμής για λοιπές υποχρεώσεις εξαγωγών,

Αποστολή φορτωτικών εγγράφων ελεύθερα πληρωμής, Τακτοποίηση «Άμεσων Πληρωμών» (Open Account).

Απαραιτήτως προ συναλλαγών πρέπει να διενεργείται έλεγχος φερεγγυότητας των εταιρειών-συνεργατών. Για σχετικό έλεγχο νοτιοαφρικανικών επιχειρήσεων, οι παρακάτω φορείς μπορούν να συνδράμουν:

- Δυνατότητα πραγματοποίησης ελέγχου στο μητρώο εταιρειών του φορέα CIPRO / Companies and Intellectual Property Registration Office (www.cipro.gov.za), βάσει επωνυμίας ή κωδικού εγγραφής μητρώου (εφόσον είναι γνωστός), για εξακρίβωση της ύπαρξης/λειτουργίας μιας νοτιοαφρικανικής εταιρείας, χωρίς, ωστόσο, να προσφέρονται από τον φορέα CIPRO συμπληρωματικές πληροφορίες για τη γενική κατάσταση της ίδιας εταιρείας
- Έλεγχο φερεγγυότητας νοτιοαφρικανικών εταιρειών πραγματοποιεί και η ειδική υπηρεσία Credit Information Service του Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Γιοχάνεσμπουργκ (JCCI/Johannesburg Chamber of Commerce & Industry), από την οποία παρέχεται έλεγχος αξιοπιστίας νοτιοαφρικανικών εταιρειών σε χαμηλό κόστος και ανεξαρτήτως έδρας (σε ολόκληρη την επικράτεια)

Σημειώνουμε επίσης ότι αν οι νοτιοαφρικανικές εταιρείες, των οποίων τα στοιχεία οι ενδιαφερόμενοι επιθυμούν να ελέγξουν, είναι προμηθευτές, θα πρέπει να απευθυνθούν στην τράπεζά τους, για έλεγχο της αυθεντικότητας των τραπεζικών στοιχείων που δίνονται, ώστε να αποφευχθεί η καταβολή χρημάτων σε λογαριασμούς που έχουν ανοιχτεί κατ' εξαπάτηση της συνεργαζόμενης αφρικανικής τράπεζας (όπως μπορεί να συμβεί, μέσω κλοπής προσωπικών στοιχείων/identity theft).

Εάν προκύψει υπόθεση εμπορικής εξαπάτησης, μπορούν, εφ' όσον το επιθυμούν, οι θιγόμενοι, να προβούν σε καταγγελία στις αστυνομικές αρχές Ελλάδας, με κατά το δυνατόν άμεσες περαιτέρω ενέργειες κλιμακίου Interpol στη Νότ. Αφρική:

Melitta Openshaw, Chamber of Commerce and Industry - Johannesburg
Tel.: +27 11 726 5300 Fax: +27 86 600 9531 email: melitta@jcci.co.za

B.3 Καταναλωτικά Πρότυπα

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, υπήρξε μια διαρθρωτική μετατόπιση της παραγωγής, με την οικονομική ανάπτυξη να οφείλεται όχι μόνο στην εξορυκτική βιομηχανία και τη γεωργία αλλά κυρίως στον τριτογενή τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τις χρηματοπιστωτικές και άλλες οικονομικές υπηρεσίες, το εμπόριο (χονδρικό/λιανικό), τον τουρισμό, τις μεταφορές και τις επικοινωνίες.

Ο συνδυασμός πολλών παραγόντων επιδρά άμεσα στην συμπεριφορά και τα πρότυπα των καταναλωτών στη Νότ. Αφρική. Σημαντικοί παράγοντες διαμόρφωση προτύπων είναι:

- η άνιση κατανομή του εισοδήματος
- το πολύ υψηλό ποσοστό ανεργίας (27,5% του εργατικού δυναμικού) ήτοι 6,2 εκατ. άνεργοι
- περίπου 35% του πληθυσμού ζει κάτω από το όριο της φτώχειας
- τη συντηρητική/διστακτική καταναλωτική συμπεριφορά, με τάσεις προτίμησης των γνωστών και αναγνωρίσιμων προϊόντων
- λόγω της οικονομικής ανέχειας, η χαμηλή τιμή ενός προϊόντος αποτελεί κίνητρο αγοράς του

Ωστόσο, η δυναμική ανάπτυξης μιας νέας μεσαίας μαύρης αστικής τάξης, παρά το γεγονός ότι αυτή αντιπροσωπεύει ακόμη ένα σχετικά μικρό ποσοστό του συνολικού πληθυσμού, δημιουργεί προϋποθέσεις διαμόρφωσης νέων καταναλωτικών προτύπων και αναζήτησης διαφορετικών/εναλλακτικών καταναλωτικών προτάσεων. Πλέον η Νότια Αφρική κινείται προς την κατεύθυνση μιας οικονομίας βασισμένης στη γνώση, με μεγαλύτερη έμφαση στην τεχνολογία και το ηλεκτρονικό εμπόριο. Το 2018 οι συνολική αξία των λιανικών πωλήσεων, στη Νοτ. Αφρική, ανήλθε σε περίπου 14 δισ. ραντ-ZAR (περίπου € 897,45 εκατ.). Οι λιανικές πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν, μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου(e-commerce), στη Νοτ. Αφρική, αντιπροσώπευσαν το 1,4% (αξίας € 15,5 εκατ.).

Οι ευκαιρίες για εξαγωγές στη Νότ. Αφρική αντανakλούν την γρήγορη ανάπτυξη της εγχώριας καταναλωτικής βάσης καθώς και τις προσπάθειες της χώρας για αναβάθμιση και ανάπτυξη των υποδομών της, προς βελτίωση και επιτάχυνση της πορείας οικονομικής της ανάπτυξης, με σειρά ευνοϊκών παραγόντων: καλές χρηματοπιστωτικές και νομικές υπηρεσίες, συνεχής βελτίωση υποδομών, αυξανόμενη μεσαία τάξη, γεωστρατηγική θέση της Νότ. Αφρικής ως πύλης εισόδου σε άλλες χώρες της Υποσαχάριας Αφρικής.

Οι δαπάνες για διαρκή καταναλωτικά αγαθά (έπιπλα, ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές) καθώς και οι πωλήσεις νέων επιβατικών οχημάτων, εμφάνισαν μια κάμψη την τρέχουσα περίοδο. Αντίθετα οι πωλήσεις ημι-διαρκών αγαθών σημείωσαν μικρό αλλά σταθερό ρυθμό αύξησης, με τους καταναλωτές να εστιάζουν την προτίμησή τους σε αγορά αγαθών και προϊόντων χαμηλότερης αξίας αλλά παραπλήσιας λειτουργικότητας και αποτελεσματικότητας.

B.4 Βιομηχανική Ιδιοκτησία

Οι ισχύουσες νομοθετικές ρυθμίσεις παρέχουν ένα ευρύ θεσμικό πλαίσιο, ενισχύοντας το σύστημα χορήγησης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και αποφυγής χαμηλού επιπέδου προστασίας("weak patenting"), με παράλληλη αποφυγή παραπλάνησης του καταναλωτή ή της απομίμησης προϊόντων.

Ωστόσο υπάρχει έντονος προβληματισμός για την αποτελεσματικότητα της προστασίας, ιδιαίτερα προϊόντων που εμπεριέχουν υψηλή προστιθέμενη αξία έρευνας και ανάπτυξης, όπως ο κλάδος της φαρμακοβιομηχανίας και του πολλαπλασιαστικού υλικού για γεωργική/αγροτική χρήση.

Γ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ

Γ.1 Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας

Το (οικονομικού περιεχομένου) διμερές θεσμικό πλαίσιο Ελλάδος - Νοτ. Αφρικής έχει ως εξής:

- Αμοιβαία Αναγνώριση Ανωνύμων Εταιριών (υπεγράφη 4.8.1888)
- Συμφωνία περί Ίσης Μεταχείρισης Πλοίων (υπεγράφη 27.1.1953)
- Συμφωνία Αεροπορικών Μεταφορών (υπεγράφη 12.11.1998, με κύρωση Ν. 2797/2000 ΦΕΚ 37/Α/2000), σε ισχύ από 23.5.2001 (ΦΕΚ 130/Α/26.6.2001)
- Συμφωνία Αμοιβαίας Προστασίας και Προώθησης Επενδύσεων (υπεγράφη 19.11.1998, με κύρωση Ν. 2761/1999 ΦΕΚ 259/Α/1999), σε ισχύ από 5.9.2001 (ΦΕΚ 205/Α/17.9.2001) – λόγω καταγγελίας της (20.8.2013) από πλευράς, Νοτ. Αφρικής, αναμένεται να λήξει στις 5.9.2021
- Συμφωνία Εμπορικής Ναυτιλίας και Συναφών Ναυτιλιακών Θεμάτων (υπεγράφη 26.02.1998, με κύρωση Ν.2704/1999-ΦΕΚ73Α/8.4.99), σε ισχύ από 13.7.2001 (ΦΕΚ186Α/16.8.01)
- Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας Εισοδήματος (υπεγράφη στις 19.11.1998, με κύρωση Ν.3085/2002-ΦΕΚ 319/Α/2002), σε ισχύ από 19.02.2003 (ΦΕΚ 64/Α/18.3.03)
- Συμφωνία Επιστημονικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας (υπεγράφη 10.2006)
- Συμφωνία Τουριστικής Συνεργασίας (υπεγράφη 19.11.1998, με κύρωση Ν. 12791/2000 ΦΕΚ 25/Α/2000), σε ισχύ από 22.9.2011
- Συμφωνία Οικονομικής Συνεργασίας Ελλάδας - Νοτίου Αφρικής (υπεγράφη 11.2012)

Η οικονομική/εμπορική συνεργασία με τη Νοτ. Αφρική διέπεται πλέον από τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπει η Συμφωνία Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης-ΣΟΕΣ (EPA Agreement) που συνήφθη ανάμεσα στην Ε.Ε. και τις χώρες-μέλη της ομάδας SACU (South African Customs Union: Λεσότο, Μμποτσουάνα, Ναμίμπια, Νοτ. Αφρική, Εσουατίνη), τον Οκτώβριο του 2016.

Η Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας μεταξύ Ελλάδας και Νότ. Αφρικής προβλέπει ότι τα κέρδη επιχείρησης με μόνιμη εγκατάσταση στη Νότ. Αφρική φορολογούνται επιτοπίως μόνο ως προς το τμήμα αυτών που αποδίδεται στη μόνιμη εγκατάσταση.

Όσον αφορά στη Συμφωνία Αμοιβαίας Προστασίας και Προώθησης Επενδύσεων, το 2011 η Νότ. Αφρική ανακοίνωσε ότι όλες οι ΔΕΣ/Διμερείς Επενδυτικές Συμφωνίες (BITs) της χώρας τελούν εν συνόλω υπό καθεστώς αναθεώρησης και οι υφιστάμενες δεν θα ανανεώνονται όταν λήγουν -- ακολούθως καταγγέλθηκε μονομερώς η σχετική Συμφωνία με την Ελλάδα, η οποία ωστόσο βάσει σχετικών διατάξεων της ανανεώθηκε, αυτόματα, και θα ισχύει έως Σεπτ. 2021 (με επιπλέον δεκαετή προστασία των ελληνικών επενδύσεων που τυχόν υλοποιηθούν προ της λήξης Σεπτ. 2021, έως Σεπτ. 2031).

Γ.2 Φορολογία Φυσικών προσώπων

Οι φορολογικοί συντελεστές για φυσικά πρόσωπα έχουν ως εξής:

- βασικός συντελεστής 18% για εισόδημα μέχρι 195.850 ραντ (περίπου € 11.500)
- συντελεστής 26% για το ποσό που υπερβαίνει τα 195.851 ραντ έως 305.850 ραντ
- συντελεστής 31% για το ποσό που υπερβαίνει τα 305.851 ραντ έως 423.300 ραντ
- συντελεστής 36% για το ποσό που υπερβαίνει τα 423.301 ραντ έως 555.600 ραντ
- συντελεστής 39% για το ποσό που υπερβαίνει τα 555.601 ραντ έως 708.310 ραντ
- συντελεστής 41% για το ποσό που υπερβαίνει τα 708.311 ραντ έως 1.500.000 ραντ
- συντελεστής 45% για το ποσό που υπερβαίνει το 1.500.001 ραντ

Γ.3 Φορολόγηση Επιχειρήσεων

Ο εταιρικός φόρος στη Νοτ. Αφρική είναι ενιαίος 28% (flat tax). Εξαιρούνται όσες μικρές επιχειρήσεις (EME – Exempted Micro Enterprises), έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 20 εκατ. ραντ (περίπου € 1,1 εκατ) και οι οποίες φορολογούνται ως εξής:

- μηδενική φορολόγηση για ετήσια καθαρά κέρδη λιγότερα των 75.000 ραντ (€4.400)
- συντελεστής 7% για ετήσια καθαρά κέρδη από 75.001 έως 365.000 ραντ
- συντελεστής 21% για ετήσια καθαρά κέρδη από 365.001 ραντ έως 550.000 ραντ
- συντελεστής 28% για ετήσια καθαρά κέρδη άνω των 550.000 ραντ

Γ.4 Ειδικότεροι φόροι

Σημαντικές επιπτώσεις στο διαθέσιμο εισόδημα των καταναλωτών, είχαν οι σημαντικές αναπροσαρμογές των έμμεσων φόρων, όπως:

- αύξηση του ποσοστού ΦΠΑ από 14% σε 15%, από 1^{ης} Απριλίου 2017 (η πρώτη αύξηση ΦΠΑ τα τελευταία 25 χρόνια στη Νοτ. Αφρική)
- αύξηση των ειδικών φόρων (excise duties) από 5% και 7% σε 7% και 9% σε οινόπνευματώδη & τσιγάρα, καύσιμα, είδη πολυτελείας, αντικειμενικές αξίες ακινήτων.

Γ.5. Δασμοί - Δασμολόγιο

Η Συμφωνία Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης-ΣΟΕΣ (Economic Partnership Agreement-EPA) η οποία υπογράφηκε στις 10 Ιουνίου του 2016, δίνει στην Νοτ. Αφρική ελεύθερη πρόσβαση στις αγορές των ευρωπαϊκών χωρών (πλήρης πρόσβαση σε ποσοστό 96,2% των προϊόντων της και μερική σε ποσοστό 2,5%). Από πλευράς της η Νοτ. Αφρική δίνει ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά της σε ποσοστό 86,2% των κοινοτικών προϊόντων (ασύμμετρη απελευθέρωση).

Η συμφωνία αυτή, λαμβάνει υπόψη το διαφορετικό επίπεδο ανάπτυξης των διαφόρων χωρών, με πρόβλεψη για σταδιακή και ασύμμετρη απελευθέρωση των εμπορικών συναλλαγών, προσφέροντας στις εξαγωγές προϊόντων από τη Νοτ. Αφρική άμεση πρόσβαση στις αγορές των κ-μ της Ε.Ε. χωρίς καθόλου δασμούς και ποσοστώσεις. Επιπλέον, η συμφωνία αυξάνει την ευελιξία των παραγωγών της Νοτ. Αφρικής, όσον αφορά στη σύνθεση προϊόντων με συστατικά από διάφορες άλλες χώρες, χωρίς να διακυβεύεται η ελεύθερη πρόσβασή τους στην κοινοτική αγορά.

Η αγορά της Νοτ. Αφρικής θα ανοίξει σταδιακά και εν μέρει στις εξαγωγές προϊόντων από χώρες της Ε.Ε. (πλήρως για 74,1% και μερικώς για 12,1% των κοινοτικών προϊόντων), εξασφαλίζοντας στους διάφορους κλάδους τα ενδιάμεσα προϊόντα που χρειάζονται για τη στήριξη της ανάπτυξής τους. Προβλέπει επίσης ορισμένα μέτρα προστασίας, όπως για παράδειγμα, για αναδυόμενους, νεοφυείς και ευαίσθητους κλάδους ή για λόγους επισιτιστικής ασφάλειας. Ωστόσο η Νοτ. Αφρική κάνοντας καταχρηστική εφαρμογή των μέτρων προστασίας, έχει επιβάλει αντισταθμιστικούς δασμούς, ύψους 35,3%, ως προσωρινά μέτρα προστασίας (provisional safeguard duties) σε όλες τις εισαγωγές προϊόντων πουλερικών, τα οποία προέρχονται από κ-μ της Ε.Ε. Ήδη από πλευράς Ε. Επιτροπής έχει ξεκινήσει η διαδικασία προσφυγής σε διεθνή διαιτησία προκειμένου να αρθούν οι επιβληθέντες αντισταθμιστικοί δασμοί.

Σε περιφερειακό επίπεδο η Νοτ. Αφρική έχει ενεργή συμμετοχή στην Αναπτυξιακή Κοινότητα Νοτιοαφρικανικών Χωρών (Southern African Development Community-SADC), με 15 χώρες-μέλη (Αγκόλα, Ζάμπια, Ζιμπάμπουε, Λ.Δ. Κονγκό, Λεσότο, Μαδαγασκάρη, Μαλάουι, Μαυρίκιος, Μοζαμβίκη, Μποτσουάνα, Ναμίμπια, Νοτ. Αφρική, Σεϋχέλλες, Εσουατίνη, Τανζανία), που αποσκοπεί στην ενίσχυση της περιφερειακής βιομηχανίας, στην αύξηση των εμπορικών και επενδυτικών ροών και στην απελευθέρωση του περιφερειακού εμπορίου προϊόντων και υπηρεσιών.

Επίσης, η Νοτ. Αφρική είναι μέλος της Τελωνειακής Ένωσης Νοτιοαφρικανικών Χωρών (Southern African Customs Union-SACU), με 5 χώρες-μέλη (Λεσότο, Μποτσουάνα, Ναμίμπια, Νοτ. Αφρική, Εσουατίνη) που αποτελεί περιφερειακή τελωνειακή ένωση (απαλλαγή των προϊόντων από δασμούς και ποσοστώσεις).

Εν όψει Brexit, οι χώρες SACU συν τη Μοζαμβίκη (SACU+M), υπέγραψαν Συμφωνία (Οκτ. 2019) με το Ηνωμ. Βασίλειο, η οποία θα ισχύσει σε περίπτωση που αυτό αποχωρήσει από την Ε.Ε. χωρίς συμφωνία ("σκληρή" έξοδος/no-deal exit).

Η Νοτ. Αφρική συμμετέχει στην εμπορική προτιμησιακή συμφωνία AGOA (African Growth and Opportunity Act) μεταξύ ΗΠΑ και χωρών Υποσαχάριας Αφρικής. Η εν λόγω συμφωνία δίνει σημαντικά αυξημένη πρόσβαση στην αγορά των ΗΠΑ, καλύπτοντας περί τις 40 χώρες της περιοχής. Ως προς το εμπόριο ανάμεσα σε Νοτ. Αφρική και ΗΠΑ σημειώνεται ότι αυτό αφορά σε σημαντικές νοτιοαφρικανικές εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας (ιδίως οχήματα και ανταλλακτικά), ενώ η Νοτ. Αφρική θεωρείται παράδειγμα κόμβου εξαγωγών AGOA με ιδιαίτερη σημασία για τις γειτονικές χώρες.

Επισημαίνεται ότι το προηγούμενο πρόγραμμα AGOA για τη Νοτ. Αφρική (δεκαπενταετούς διάρκειας από το 2000) έληξε στις 30.9.2015, αλλά δόθηκε τελικά, εντός του 2016, 10ετής παράταση του προγράμματος, για αδασολόγητη πρόσβαση στην αμερικανική αγορά των περισσότερων χωρών της Υποσαχάριας Αφρικής, συμπεριλαμβανομένης και της Νοτ. Αφρικής (ύστερα από συνεχείς πιεστικές διαπραγματεύσεις για μεγαλύτερο άνοιγμα της νοτιοαφρικανικής αγοράς σε αμερικανικά προϊόντα, όπως π.χ. κρέας πουλερικών).

Η Νοτ. Αφρική υπέγραψε επίσης και τη Συμφωνία για την ίδρυση της Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών της Αφρικανικής Ηπείρου (African Continental Free Trade Area Agreement-AfCFTA), η οποία περιλαμβάνει στους κόλπους της το σύνολο των αφρικανικών κρατών (55 συνολικά χώρες), και που αποσκοπεί στη δημιουργία μιας ενιαίας ηπειρωτικής αγοράς αγαθών και υπηρεσιών με ελεύθερη κυκλοφορία επιχειρηματιών και επενδύσεων. Με περίπου 1,2 δισ. ανθρώπους στην ήπειρο, η AfCFTA φιλοδοξεί να δημιουργήσει μία από τις μεγαλύτερες ζώνες ελεύθερων συναλλαγών στον κόσμο.

Γ.6 Ειδικές Οικονομικές ζώνες (FTZ)

Στη Νότ. Αφρική υφίστανται, μέχρι στιγμής, οι εξής Βιομηχανικές Αναπτυξιακές Ζώνες-BAZ (Industrial Development Zones-IDZ):

1. Coega (www.coega.co.za/)
2. East London (www.elidz.co.za)
3. Richards Bay (www.rbidz.co.za)
4. ORTIA (OR Tambo International Airport IDZ)
5. Saldanha Bay

Ωστόσο σε πλήρη λειτουργία βρίσκονται μόνο οι Coega, East London, Richards Bay.

Με την υιοθέτηση, στις 9.2.2016, του νόμου "Special Economic Zones Act", προβλέπεται η σταδιακή μετατροπή των BAZ της χώρας σε Ειδικές Οικονομικές Ζώνες-EOZ (Special Economic Zones-SEZ), οπότε οι EOZ που πληρούν τα κριτήρια θα μπορούν να εφαρμόζουν σειρά υποστηρικτικών μέτρων, όπως:

- Εξαίρεση απόδοσης ΦΠΑ και αδασμολόγητες εισαγωγές εξοπλισμού
- Ειδικές φοροαπαλλαγές εταιρικής λειτουργίας
- Μειωμένη εταιρική φορολόγηση 15% (έναντι κανονικής 28%)
- Φοροαπαλλαγές χρήσης κτηρίων εγκατάστασης
- Ειδικό καθεστώς εργοδοτικών ασφαλιστικών εισφορών

Ο Νόμος "Special Economic Zones Act" αποβλέπει στην στήριξη της ισόρροπης περιφερειακής βιομηχανικής ανάπτυξης και στην ανάπτυξη του δυναμικού παραγωγής και ανταγωνιστικότητας των περιφερειακών οικονομιών της χώρας, ιδίων των παράκτιων. Αναμένεται να συμβάλει στην προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων, τόσο εγχώριων όσο και ξένων, σε τομείς εντάσεως εργασίας και στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, αύξηση της ανταγωνιστικότητας, μεταφορά τεχνολογίας και δεξιοτήτων και αύξηση εξαγωγών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας. Για κάλυψη των αναγκών κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης και περιφερειακού αναπτυξιακού σχεδιασμού ο Νόμος "Special Economic Zones Act" προβλέπει την ίδρυση διαφόρων κατηγοριών EOZ, ως εξής:

- Ελεύθεροι Λιμένες: περιοχές άνευ επιβολής δασμών εισαγωγής δίπλα σε λιμένες εισόδου εισαγόμενων προϊόντων όπου αυτά μπορεί να μεταποιούνται για προστιθέμενη αξία, επανασυσκευάζονται, αποθηκεύονται και επανεξάγονται, με ειδικές τελωνειακές διαδικασίες

- Ζώνες Ελεύθερου Εμπορίου: περιοχές άνευ επιβολής δασμών εισαγωγής στις οποίες λειτουργούν υπηρεσίες αποθήκευσης και διανομής για δραστηριότητες αύξησης προστιθέμενης αξίας εντός μιας ΕΟΖ
- Βιομηχανικές Αναπτυξιακές Ζώνες: ειδικές ΒΙ.ΠΕ για προσέλκυση εγχώριων και ξένων επενδύσεων σε δραστηριότητες αύξησης προστιθέμενης αξίας και παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών εξαγωγικού προσανατολισμού
- Ζώνες Τομεακής Ανάπτυξης: περιοχές εστίασης στην ανάπτυξη ειδικών οικονομικών τομέων ή βιομηχανιών, μέσω παροχής διευκολύνσεων υπό μορφή γενικών ή ειδικών βιομηχανικών υποδομών, κινήτρων και τεχνικών και επιχειρηματικών υπηρεσιών κυρίως εξαγωγικού προσανατολισμού.

Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Δ.1 Αναπτυξιακός Νόμος - Κίνητρα Επενδύσεων

Οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων στη Νοτ. Αφρική, μετά από διακύμανσή τους, επί σειρά ετών, σε χαμηλά επίπεδα, επανήλθαν δυναμικά το 2018, σημειώνοντας αύξηση κατά 166%, φθάνοντας σε αξία τα \$ 5,3 δισ. Αυτό οφείλεται και στην κυβερνητική εκστρατεία που προωθεί ο Πρόεδρος Ramaphosa για την προσέλκυση \$ 100 δισ. σε άμεσες ξένες επενδύσεις με χρονικό ορίζοντα το 2023. Αυτή η μεγάλη αύξηση οφείλεται κυρίως στα ενδοεταιρικά δάνεια και στις εισροές μετοχών. Κατά τη διάρκεια του 2018, η κινεζική αυτοκινητοβιομηχανία Beijing Automotive Industry-BAIC, η BMW, η Nissan και η Mainstream Renewable Energy, που ειδικεύεται στην ανανεώσιμη ενέργεια, ήταν οι μεγαλύτεροι επενδυτές. Δέσμευση επίσης για επενδύσεις ανέλαβαν η Mercedes-Benz καθώς και η κρατική σαουδαραβική εταιρεία επενδύσεων στον τομέα των πετροχημικών και ανανεώσιμης ενέργειας.

Συγκριτικός Πίνακας Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Άμεσες Ξένες Επενδύσεις-ΑΞ Foreign Direct Investments-FDIs	2015	2016	2017	2018
Εισροές ΑΞΕ (σε εκατ. \$) FDI Inward Flow	1.729	2.235	1.325	5.334
Απόθεμα ΑΞΕ (σε εκατ. \$) FDI Stock	126.755	135.454	149.962	128.809
Αριθμός πρωτογενών επενδύσεων (greenfield investments)	150	140	101	110
Εισροή ΑΞΕ (ως ποσοστό επί των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου) FDI Inwards	2,7%	3,9%	μ/δ	μ/δ
Απόθεμα ΑΞΕ (επί του ΑΕΠ) FDI Stock	40,3%	46,5%	μ/δ	μ/δ

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Νοτ. Αφρικής

Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ

Το 2018, από τις ευρωπαϊκές χώρες οι κυριότεροι επενδυτές προέρχονταν από το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ολλανδία, το Βέλγιο, τη Γερμανία και το Λουξεμβούργο, ενώ

επενδύσεις πραγματοποιήθηκαν και από τις Ηνωμένες Πολιτείες, την Κίνα, την Αυστραλία και την Ιαπωνία.

**Συνολικό επενδυμένο κεφάλαιο (ΑΞΕ)
στη Νοτ. Αφρική (αξία σε δισ. \$)**

Ηνωμ. Βασίλειο	39,34
Ολλανδία	26,23
Βέλγιο	21,64
Η.Π.Α	9,77
Γερμανία	7,12
Κίνα	6,81
Ιαπωνία	5,57
Αυστραλία	5,25
Λουξεμβούργο	3,91
Μαυρίκιος	1,66
Ελβετία	1,58

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Νοτ. Αφρικής Επεξεργασία: Γραφείο ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ

Οι ξένοι επενδυτές ωστόσο είναι επιφυλακτικοί στις επενδυτικές τους απόπειρες στη Νοτ. Αφρική. Έντονος προβληματισμός συνεχίζει να υφίσταται όσον αφορά στη χαμηλή παραγωγικότητα του εργατικού δυναμικού (επίπεδο εκπαίδευσης και δεξιοτήτων), στην ποιότητα των υποδομών (μεταφορές, ενέργεια, τηλεπικοινωνίες), στο υψηλό ποσοστό εγκληματικότητας, στην εκτεταμένη διαφθορά στους δημόσιους φορείς και οργανισμούς, στην αδιαφάνεια/επιλεκτική μεταχείριση στις κρατικές προμήθειες και στις έντονες συναλλαγματικές ανισορροπίες και διακυμάνσεις. Δεν πρέπει ωστόσο να διαφεύγουν της προσοχής και διάφορα άλλα ζητήματα, όπως οι ολοένα και αυξανόμενες κοινωνικές αναταραχές και εντάσεις.

Τον Φεβρουάριο του 2019 οι πρεσβευτές πέντε χωρών (Ηνωμ. Βασιλείου, Η.Π.Α, Γερμανίας, Ολλανδίας και Ελβετίας) επέδωσαν στη νοτιοαφρικανική κυβέρνηση ένα Κοινό Μνημόνιο, στο οποίο εξέφραζαν την έντονη ανησυχία τους για τις επενδυτικές πρακτικές και τις άνισες συνθήκες που συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν γενικότερα οι ξένοι επενδυτές, οι οποίες θεωρούν ότι θέτουν εμπόδια στον υγιή ανταγωνισμό και παρεμποδίζουν τις επενδυτικές δραστηριότητες.

Παρά τις υφιστάμενες μεγάλες προκλήσεις, με υψηλά ποσοστά ανεργίας και φτώχειας, η στάση της Νοτ. Αφρικής έναντι των ξένων επενδύσεων είναι περιέργως προστατευτική και ξενοφοβική. Μέσω εφαρμογής διαφόρων πολιτικών, διαμορφώθηκαν σταδιακά δυσχερείς συνθήκες επιχειρηματικής δράσης, σε πολλαπλά επίπεδα, καθορίζοντας υποχρεωτικές δεσμεύσεις σε θέματα ιδιοκτησίας, εργοδοσίας, διακριτικής μεταχείρισης εγχώριων προϊόντων στις κρατικές προμήθειες, εργασιακών δεξιοτήτων, επιχειρηματικής ανάπτυξης και εταιρικής κοινωνικής επένδυσης.

Αυτοί οι κανόνες επηρεάζουν κυρίως τις αλλοδαπές επιχειρήσεις, ενώ οι κανόνες της νομοθεσίας δημοσίων προμηθειών για τους ξένους προμηθευτές οδηγούν τους εξαγωγείς να συναλλάσσονται με τη Νοτ. Αφρική υπό το καθεστώς των αναδιανεμητικών στόχων της νομοθεσίας της Μαύρης Οικονομικής Ενδυνάμωσης

Ευρείας Βάσης (B-BBEE/Broad Based Black Economic Empowerment), μέσω αντισταθμιστικών υποχρεώσεων (offset). Με τις τροπολογίες που τέθηκαν σε εφαρμογή από το 2015, δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στο ιδιοκτησιακό καθεστώς μιας επιχείρησης (νοτιοαφρικάνικης μαύρης, έγχρωμης ή ινδικής ιδιοκτησίας), παρέχοντάς της συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι αντίστοιχων αλλοδαπών ανταγωνιστών. Με τον τρόπο αυτό οι αλλοδαπές εταιρείες, και κυρίως οι ευρωπαϊκές, δεν πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις στους δημόσιους διαγωνισμούς και ως εκ τούτου τίθενται εκτός διαγωνισμού.

Η νομοθεσία περί προτιμησιακών προμηθειών "Preferential Procurement Policy Framework Act-PPFA", η οποία ψηφίσθηκε το 2011, αποσκοπούσε στην υποστήριξη της εγχώριας/τοπικής παραγωγής. Με τις τελευταίες τροπολογίες (Απρίλιος 2017), που αφορούν στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, τα αγαθά και οι υπηρεσίες που προκηρύσσονται σε δημόσιες συμβάσεις θα πρέπει να προέρχονται από τοπικές επιχειρήσεις ή οι τοπικές επιχειρήσεις να συμμετέχουν στην παραγωγή/ κατασκευή/ παροχή του τελικού προϊόντος ή υπηρεσίας σε ποσοστό τουλάχιστον 70%. Όσες επιχειρήσεις δεν επιτυγχάνουν το ανωτέρω ποσοστό τίθενται αυτομάτως εκτός διαδικασίας.

Η υποχρέωση συμμόρφωσης με τους ανωτέρω κανονισμούς και ρυθμίσεις αφορά τόσο στο στενό δημόσιο τομέα (Υπουργεία) όσο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα όπως κρατικές επιχειρήσεις και οργανισμοί κοινής ωφέλειας (ηλεκτροδότησης, ύδρευσης, αποχέτευσης, λιμένες, τραίνα, κρατικός αερομεταφορέας, κλπ) καθώς επίσης και σε φορείς και οργανισμούς της τοπικής και περιφερειακής διοίκησης (Δήμοι και Περιφέρειες), μέσω των αντίστοιχων προγραμμάτων προμηθειών τους, που αποσκοπεί στην αθέμιτη κρατική στήριξη της εγχώριας βιομηχανίας.

Σε αυτό το πλαίσιο, το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας (Department of Trade & Industry-DTI) προωθεί συγκεκριμένους τομείς και προϊόντα, μέσω των εθνικών διαδικασιών κρατικών προμηθειών, ενώ το Υπουργείο Οικονομικών εγκρίνει τις σχετικές προτάσεις, ως αρμόδια αρχή εφαρμογής του εθνικού καθεστώτος κρατικών προμηθειών, προωθώντας μια προστατευτική πολιτική.

Θα πρέπει εδώ να υπογραμμισθεί το γεγονός ότι παρ' όλο που η Νοτ. Αφρική αποτελεί μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου-ΠΟΕ, από 1.1.1995, εντούτοις δεν έχει προσχωρήσει στη Συμφωνία περί Δημοσίων Συμβάσεων του ΠΟΕ, ενώ έχει εκφράσει και ενδιασμούς για μελλοντική προσχώρησή της.

Το πεδίο δράσης καθίσταται περισσότερο δυσχερές λόγω συνεχούς υποβάθμισης και μείωσης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των κρατικών υπηρεσιών (π.χ. απροθυμία και βραδύτητα στην έκδοση αδειών εργασίας, επιπρόσθετοι και περιττοί έλεγχοι ασφάλειας τροφίμων κατά τις διαδικασίες κυρίως εισαγωγής προϊόντων, απροθυμία συμμόρφωσης με διεθνή πρότυπα και διαδικασίες, κ.ά.). Οι επενδυτές ανησυχούν επίσης για την έλλειψη σαφήνειας όσον αφορά τις πολιτικές και στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και από ορισμένες νομικές αβεβαιότητες οι οποίες αποθαρρύνουν τους ξένους επενδυτές.

Επιπλέον, οι ξένοι επενδυτές καλούνται να αντιμετωπίσουν την έλλειψη ικανού εργατικού δυναμικού καθώς και ακριβές ή/και ανεπαρκείς κρατικά ρυθμιζόμενες ή μονοπωλιακές υπηρεσίες της χώρας (ηλεκτρισμός, τηλεπικοινωνίες, υποδομή σιδηροδρόμων και λιμένων, φόροι ακίνητης περιουσίας, υδροδότηση και επεξεργασία λυμάτων).

Παρ' όλα αυτά η Νότια Αφρική εξακολουθεί να προσφέρει ελκυστικές επενδυτικές ευκαιρίες, σε μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση, αφού θεωρείται ότι υπάρχουν ακόμα σημαντικά περιθώρια κέρδους. Εκτιμάται ότι η Νότια Αφρική, ως η πλέον εδραιωμένη οικονομία της αφρικανικής ηπείρου, αποτελεί ελκυστική επιλογή εισόδου ξένων εταιρειών στην εγχώρια αγορά ή/και σε άλλες αγορές χωρών της Υποσαχάριας Αφρικής. Η ίδια πάντως εξακολουθεί να αποτελεί επιθυμητό επενδυτικό προορισμό, σε σύγκριση με άλλες παρεμφερείς αναδυόμενες και λιγότερο σταθερές αγορές. Ειδικότερα η Νοτ. Αφρική, σε σύγκριση με άλλες αφρικανικές χώρες, παρέχει ασφαλέστερο επενδυτικό περιβάλλον και σχετική σταθερότητα για τους επενδυτές (το Χρηματιστήριο του Γιοχάνεσμπουργκ κατατάσσεται μεταξύ των 20 κορυφαίων του κόσμου).

Δ.2 Καθεστώς Ιδιωτικοποιήσεων

Ο Πρόεδρος της Νοτ. Αφρικής κ. Cyril Ramaphosa, στην καθιερωμένη ετήσια ομιλία του στο Εθνικό Κοινοβούλιο της χώρας (State Of the Nation Address-SONA, 7.2.2019), ανακοίνωσε την απόφαση της νοτιοαφρικανικής κυβέρνησης να διαχωρίσει τις δραστηριότητες της κρατικής εταιρείας ηλεκτρικής ενέργειας "ESKOM".

Η "ESKOM" αποτελεί την πλέον ζημιογόνο από τις προβληματικές κρατικές επιχειρήσεις, με συσσωρευμένες ζημίες που ανέρχονται σε 419 δισ. ραντ-ZAR (περίπου € 26,18 δισ., 1 € = 16 ZAR). Ο Υπουργός Οικονομικών κ. Tito Mboweni, στον οποίο ανάθεσε ο Πρόεδρος κ. Ramaphosa την δημοσιοποίηση του σχεδίου διαχωρισμού, μετά από περίοδο δύο εβδομάδων, παρουσίασε, ενώπιον του Κοινοβουλίου της Νοτ. Αφρικής, το προτεινόμενο λειτουργικό σχήμα, σχετικά με την "ESKOM", ως εξής:

- ίδρυση μητρικής εταιρείας με την επωνυμία "ESKOM Holdings"
- ίδρυση τριών νέων θυγατρικών εταιρειών, κρατικής ιδιοκτησίας, για τρεις κύριες δραστηριότητες
- διαχωρισμός και κατανομή των λειτουργιών της παλαιάς "ESKOM, σε τρεις καινούργιες θυγατρικές εταιρείες ως εξής:
 - εταιρεία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (generation company)
 - εταιρεία μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας (transmission company)
 - εταιρεία διανομής ηλεκτρικής ενέργειας (distribution company)

Ο Υπουργός Οικονομικών ανέφερε ότι πρόθεση της κυβέρνησης είναι η σταδιακή μετεξέλιξη της σε μια υγιή, ευέλικτη, προσαρμόσιμη και επικερδή επιχείρηση, η οποία όχι μόνο θα καλύπτει τις λειτουργικές της δαπάνες, αλλά θα είναι και κερδοφόρα, ώστε να μπορεί να εξυπηρετεί αυτόνομα τις δανειακές της υποχρεώσεις και

παράλληλα να επενδύει και σε άλλες μορφές ενέργειας (π.χ. πηγές ανανεώσιμης ενέργειας).

Δ.3 Πιστοληπτική ικανότητα χώρας – Κίνδυνοι/ προοπτικές

Σημαντικό στοιχείο δημοσιονομικής σταθερότητας και ανάπτυξης αποτελεί η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας της Νοτ. Αφρικής, όπως εκφράζεται από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης. Οι δύο εκ των τριών οίκων αξιολόγησης (Standard & Poor's και Fitch) διατηρούν και το 2018 και το 2019 την πιστοληπτική ικανότητα της Νοτ. Αφρικής σε αρνητικό επίπεδο ("junk status"), ενώ ο τρίτος οίκος αξιολόγησης Moody's, την έχει κατατάξει μόλις μια βαθμίδα πάνω από το όριο αξιολόγησης υψηλού επενδυτικού κινδύνου (junk status), αναμένοντας τις απαραίτητες διαρθρωτικές αλλαγές που χρειάζεται η οικονομία. Σε περίπτωση που και η Moody's, αναθεωρήσει επί τα χείρω τα δεδομένα της νοτιοαφρικανικής οικονομίας, τότε εκτιμάται ότι θα υπάρξουν αλυσιδωτές αρνητικές οικονομικές εξελίξεις.

Οι οικονομικοί αναλυτές των διεθνών οίκων αξιολόγησης είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικοί και κρατούν στάση αναμονής, έχοντας καταστήσει σαφές πως οποιαδήποτε απόκλιση από την ορθή πορεία της δημοσιονομικής εξυγίανσης και συνετής διαχείρισης των δημοσίων δαπανών θα έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις για τη χώρα, εάν δεν υπάρξει ανάκαμψη του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας και αν δεν περιορισθεί το χάσμα μεταξύ δημοσίων δαπανών και εσόδων.

E. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ - ΠΡΟΜΗΘΕΙΣ

Η Νότ. Αφρική εφαρμόζει σύστημα προμηθειών "Διαχείρισης Εφοδιαστικής Αλυσίδας" (Supply Chain Management-SCM) για διαχείριση των αγορών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ενώ αν και οι διαδικασίες διενέργειας των διαγωνισμών ευνοούν τους τοπικούς προμηθευτές, οι ξένες εταιρείες μπορούν να συμμετέχουν εφόσον έχουν τοπικό εντολοδόχο/αντιπρόσωπο κυρίως

- α) λόγω των υποχρεώσεων που απορρέουν από την εθνική νομοθεσία B-BBEE, σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες που συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς πρέπει να έχουν τοπική παρουσία (υπόσταση ή συνέταιρο),
- β) παράστασης σε υποχρεωτικές συναντήσεις συμμετεχόντων σε διαγωνισμούς, και
- γ) έλλειψης χρόνου διαμόρφωσης και υποβολής προτάσεων όταν οι προθεσμίες είναι πολύ σύντομες.

Οι κυβερνήσεις της Νοτ. Αφρικής, στην προσπάθειά τους για ενίσχυση της μαύρης επιχειρηματικότητας και την τόνωση της εγχώριας παραγωγής, έχουν προχωρήσει στην υιοθέτηση μιας σειράς νομοθετικών ρυθμίσεων που θεωρούν ότι εξυπηρετούν τους ανωτέρω στόχους, προκαλώντας ωστόσο έντονες διεθνείς αντιδράσεις και αρνητικές κριτικές ως προς τη σκοπιμότητα αλλά κυρίως ως προς την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων πολιτικών.

Οι δύο σημαντικότερες νομοθετικές ρυθμίσεις που έχουν εφαρμογή στις δημόσιες συμβάσεις/κρατικές προμήθειες στη Νότια Αφρική είναι οι ακόλουθες:

Μαύρη Οικονομική Ενδυνάμωση Ευρείας Βάσης (Broad-Based Black Economic Empowerment/B-BBEE)

Με τις τελευταίες τροπολογίες που τέθηκαν σε εφαρμογή το 2015, δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στο ιδιοκτησιακό καθεστώς μια επιχείρησης (νοτιοαφρικάνικης μαύρης, έγχρωμης ή ινδικής ιδιοκτησίας), παρέχοντάς της συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι αντίστοιχων αλλοδαπών ανταγωνιστών στον τελικό πίνακα αξιολόγησης των προσφορών. Με τον τρόπο αυτό οι αλλοδαπές εταιρείες, και κυρίως οι ευρωπαϊκές, δεν επιτυγχάνουν υψηλή βαθμολογία στους δημόσιους διαγωνισμούς, ως προς το σύνολο της βαθμολογίας τους, και ως εκ τούτου τίθενται εκτός διαγωνισμού.

Κανονισμοί ενίσχυσης της τοπικής παραγωγής (Local Content Regulations-LCR)

Η νομοθεσία περί προτιμησιακών προμηθειών "Preferential Procurement Policy Framework Act-PPFA", η οποία ψηφίσθηκε το 2011, αποσκοπούσε στην υποστήριξη της εγχώριας/τοπικής παραγωγής. Με τις τελευταίες τροπολογίες (Απρίλιος 2017), που αφορά στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, τα αγαθά και οι υπηρεσίες που προκηρύσσονται σε δημόσιες συμβάσεις θα πρέπει να προέρχονται από τοπικές επιχειρήσεις ή οι τοπικές επιχειρήσεις να συμμετέχουν στην παραγωγή/κατασκευή/παροχή του τελικού προϊόντος ή υπηρεσίας σε ποσοστό τουλάχιστον 70%. Όσες επιχειρήσεις δεν επιτυγχάνουν το ανωτέρω ποσοστό τίθενται αυτομάτως εκτός διαδικασίας. Χαρακτηριστικά αναφέρονται ορισμένες κατηγορίες προϊόντων όπως: κλωστ/κά (100%), προϊόντα μετάλλου (100%), καλώδια (90%), έπιπλα (85%), τρόφιμα σε κονσέρβες (80%), ηλιακά συστήματα (70%), κ.ά.

Η υποχρέωση συμμόρφωσης με τους ανωτέρω κανονισμούς και ρυθμίσεις αφορά τόσο στον στενό δημόσιο τομέα (Υπουργεία) όσο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα όπως κρατικές επιχειρήσεις και οργανισμοί (ηλεκτροδότησης, ύδρευσης, αποχέτευσης, λιμένες, τραίνα, κρατικός αερομεταφορέας, κλπ) καθώς επίσης και σε φορείς και οργανισμούς της τοπικής και περιφερειακής διοίκησης (Δήμοι και Περιφέρειες), μέσω των αντίστοιχων προγραμμάτων προμηθειών τους και γενικότερα κρατικής στήριξης της εγχώριας βιομηχανίας.

Σε αυτό το πλαίσιο, το Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας (Department of Trade & Industry-DTI) προωθεί συγκεκριμένους τομείς και προϊόντα, μέσω των εθνικών διαδικασιών κρατικών προμηθειών, ενώ το Υπουργείο Οικονομικών εγκρίνει τις σχετικές προτάσεις, ως αρμόδια αρχή εφαρμογής του εθνικού καθεστώτος κρατικών προμηθειών, προωθώντας μια προστατευτική πολιτική.

Θα πρέπει εδώ να υπογραμμισθεί το γεγονός ότι παρ' όλο που η Νοτ. Αφρική αποτελεί μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου-ΠΟΕ, από 1.1.1995, εντούτοις δεν έχει προσχωρήσει στη Συμφωνία περί Δημοσίων Συμβάσεων του ΠΟΕ, ενώ έχει εκφράσει και ενδοιασμούς για μελλοντική προσχώρησή της. Γεννούνται εύλογα ερωτήματα αναφορικά με τη συμβατότητα των νομοθετικών ρυθμίσεων ως προς τις υποχρεώσεις της Νοτ. Αφρικής στον ΠΟΕ και ειδικότερα έναντι της αρχής της "εθνικής μεταχείρισης".

Εν κατακλείδι, η πολιτική προμηθειών της Νότ. Αφρικής συσχετίζεται πλέον στενότερα με τη βιομηχανική ανάπτυξη της χώρας και τους στόχους των πολιτικών απασχόλησης ανθρώπινου δυναμικού. Η νέα πολιτική έχει σχεδιασθεί ώστε να επιτυγχάνει πλεονεκτικά αποτελέσματα για τους τοπικούς κατασκευαστές, σε βάρος των εισαγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών. Τα ειδικότερα προγράμματα προμηθειών αποβλέπουν σε πιο φιλόδοξους μελλοντικούς στόχους ανταπόδοσης (offset) και ανεβάζουν τον πήχη για τις ξένες εταιρείες που συμμετέχουν σε διαγωνισμούς για διεκδίκηση μεγάλων κρατικών έργων.

Εφιστάται η προσοχή των ενδιαφερόμενων στην τήρηση των όρων συμμετοχής που αναφέρονται στις ανακοινώσεις και στα συνοδευτικά έγγραφα του διαγωνισμού (bid documents). Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους κανονισμούς δημόσιων διαγωνισμών Νότ. Αφρικής:

- <http://www.treasury.gov.za/tenderinfo/> (Υπουργείο Οικονομικών)
- <http://www.sars.gov.za/Procurement/Pages/default.aspx> (Εθνική Φορολογική Αρχή)

https://www.gov.za/document?search_query=&field_gcisdoc_doctype=548&field_gcisdoc_subjects=All&start_date=&end_date= (Κυβέρνηση)

ΣΤ. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Εκτιμάται ότι η Νότια Αφρική, ως η πλέον εδραιωμένη οικονομία της αφρικανικής ηπείρου, αποτελεί ελκυστική επιλογή εισόδου ξένων εταιρειών στην εγχώρια αγορά ή/και σε άλλες αγορές χωρών της Υποσαχάριας Αφρικής. Η ίδια πάντως εξακολουθεί να αποτελεί επιθυμητό επενδυτικό προορισμό, σε σύγκριση με άλλες παρεμφερείς αναδυόμενες και λιγότερο σταθερές αγορές. Ειδικότερα η Νοτ. Αφρική, σε σύγκριση με άλλες αφρικανικές χώρες, παρέχει ασφαλέστερο επενδυτικό περιβάλλον και σχετική σταθερότητα για τους επενδυτές (το Χρηματιστήριο του Γιοχάνεσμπουργκ κατατάσσεται μεταξύ των 20 κορυφαίων του κόσμου). Η Νοτ. Αφρική λειτουργεί επίσης και ως ενδιάμεσος σταθμός προϊόντων (transit) που έχουν ως τελικό προορισμό άλλες όμορες χώρες (Ζιμπάμπουε, Ζάμπια, Μοζαμβίκη, Λ.Δ. Κονγκό, Αγκόλα, Ναμίμπια, Μποτσουάνα, κ.ά.).

Παρουσιάζονται ευκαιρίες για ελληνικές επιχειρήσεις στην αγορά της Νότ. Αφρικής, για εμπορική δραστηριότητα, καλύπτοντας την αυξανόμενη ζήτηση της εγχώριας καταναλωτικής βάσης καθώς και τις προσπάθειες της χώρας να αναβαθμίσει και να διευρύνει τις υποδομές της, επιταχύνοντας την πορεία της οικονομικής της ανάπτυξης. Σημειώνεται ότι η ακόλουθη παράθεση κλάδων, προϊόντων και υπηρεσιών αποτελεί ενδεικτική και μόνο προσέγγιση και όχι αναλυτική/εξαντλητική των δυνητικών ευκαιριών που υφίστανται στην τοπική αγορά. Καλύτερες προοπτικές παρουσιάζονται για εξαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών, ενώ υφίστανται και προοπτικές σε μεγάλο φάσμα καταναλωτικών προϊόντων και υπηρεσιών.

ΣΤ.1 Ανάπτυξη/επέκταση λιμένων

Από 1.4.2014 ετέθη σε ισχύ τροπολογία φορολογικής νομοθεσίας Ν. Αφρικής με τίτλο “Taxation Laws Amendment Act, 2013” σύμφωνα με την οποία παραχωρούνται φοροαπαλλαγές – κίνητρα ανάπτυξης της εθνικής ναυτιλίας και του εμπορικού νηολογίου της χώρας. Ειδικότερα, παραχωρούνται:

- αφορολόγητο εταιρικού εισοδήματος (προηγουμένως 28%, όπως για όλες τις εγχώριες εταιρείες)
- αφορολόγητο κεφαλαιακών κερδών
- αφορολόγητο τόκων χρηματοδότησης για αναβάθμιση/ναυπήγηση πλοίων
- αφορολόγητο εισοδήματος φυσικών προσώπων (εργαζομένων)

Για απολαβή των εν λόγω κινήτρων (φοροαπαλλαγών) απαιτείται τοπική εταιρική εγκατάσταση και εγγραφή στο εθνικό νηολόγιο Ν. Αφρικής.

Το Σχέδιο Πλαίσιο Ανάπτυξης Λιμένων (Port Development Framework Plan-PDFP) εντάσσεται στο πλαίσιο της Στρατηγικής Ζήτησης Αγοράς (MDS / Market Demand Strategy), με την οποία (στρατηγική) δίδεται έμφαση στην ανάπτυξη του δυναμικού των εθνικών λιμενικών υποδομών, στην αποτελεσματική διαχείριση των λιμένων και των λιμενικών λειτουργιών, και στην ενίσχυση της γεωγραφικής σημασίας των λιμένων της χώρας, ως πυλών ανάπτυξης του εμπορίου στις ανατολικές και δυτικές ακτογραμμές της ευρύτερης περιοχής νοτιοαφρικανικών χωρών. Στο πρόγραμμα PDFP διακρίνονται τρεις χρονικές περίοδοι ανάπτυξης: βραχυπρόθεσμης σε βάθος επταετίας, μεσοπρόθεσμης σε βάθος τριακονταετίας και μακροπρόθεσμης πέραν της τριακονταετίας.

Η πλέον πρόσφατη και σημαντικότερη ίσως σε εξέλιξη επενδυτική δραστηριότητα είναι η υλοποίηση επενδυτικού σχεδίου, ύψους \$60 εκατ., στον ναυτιλιακό τομέα & υπηρεσίες, της Hellenic Environmental Centre-HEC, στον λιμένα Port Elizabeth (Algoa Bay).

ΣΤ.2 Εξοπλισμός Περιβαλλοντικής Προστασίας

Τεχνολογίες και υπηρεσίες διαχείρισης υδάτινων πόρων, συστήματα ελέγχου/καταπολέμησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, διαχείριση επικίνδυνων υλικών, διαχείριση/επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση/ανακύκλωση απορριμμάτων.

ΣΤ.3 Κατασκευαστικός κλάδος – Δομικά Υλικά

Η διαρκής οικιστική ανάπτυξη, η συνεχής αύξηση της μεσαίας τάξης, η αστικοποίηση και η δημογραφική ανάπτυξη, δημιουργούν ανάγκες οίκησης και στέγασης, είτε από ιδιώτες είτε από κρατικούς φορείς (κεντρικούς και περιφερειακούς). Προοπτικές υπάρχουν για συστήματα κλιματισμού, φωτισμού, παραγωγής ενέργειας (φωτοβολταϊκά/ηλιοθερμικά), ηλιοπροστασίας, μονωτικά υλικά κ.ά.

ΣΤ.4 Ιατρικός Εξοπλισμός και Προϊόντα

Οι ανάγκες αναβάθμισης της παρεχόμενης νοσοκομειακής περίθαλψης και των υποδομών, προσφέρουν ευκαιρίες για εξαγωγές διαγνωστικών συστημάτων και γενικότερα ιατρικού εξοπλισμού και εργαλείων.

Ζ. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

1. Ελληνικές Αρχές

Πρεσβεία Πρετόριας	Τηλ: +27 12 3482352, +27 12 3482427	gremb.pre@mfa.gr grcon.pre@mfa.gr
Γραφείο ΟΕΥ Γιοχάνεσμπουργκ	Fax: +27 12 3482448 Τηλ: +27 11 2142317	ecocom-johannesburg@mfa.gr
Γενικό Προξενείο Γιοχάνεσμπουργκ	Fax: +27 11 2142304 Τηλ: +27 11 2142300, +27 11 2142320	grgencon.jhb@mfa.gr
Προξενείο Κέηπ Τάου	Fax: +27 11 2142304 Τηλ: +27 21 4248160	grcon.cpt@mfa.gr
Αμισθο Προξενείο Ντέρμπαν	Fax: +27 21 4249421 Τηλ: +27 310 255590	jmj@natship.net
	Fax: +27 312 052270	

2. Νοτιοαφρικανικές Αρχές

-SOUTH AFRICA GOVERNMENT ONLINE	http://www.gov.za/
-DEPARTMENT OF INTERNATIONAL RELATIONS AND COOPERATION-DIRCO	http://www.dirco.gov.za/
-DEPARTMENT OF TRADE & INDUSTRY-DTI	http://www.thedti.gov.za
-DEPARTMENT OF ECONOMIC DEVELOPMENT	http://www.economic.gov.za/
-NATIONAL TREASURY (DEPARTMENT OF FINANCE)	http://www.treasury.gov.za
-INVEST SA	http://www.investsa.gov.za/
-SOUTH AFRICA REVENUE SERVICE	http://www.sars.gov.za/
-STATISTICS SOUTH AFRICA	www.statssa.gov.za
-COMPANIES AND INTELLECTUAL PROPERTY COMMISSION-CIPC	www.cipc.co.za/

3. Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

-SACCI / THE SOUTH AFRICAN CHAMBER OF COMMERCE & INDUSTRY	www.sacci.org.za
-NATIONAL AFRICAN FEDERATED CHAMBER OF COMMERCE	www.nafcoc.org.za
-JCCI / JOHANNESBURG CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY	www.jcci.co.za
-PRETORIA CCBC / CAPITAL CITY BUSINESS CHAMBER	www.ccbc.co.za
-DURBAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY	www.durbanchamber.co.za
-CAPE TOWN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY	www.capetownchamber.com
-PORT ELIZABETH CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY	http://nmbbusinesschamber.co.za
-The European Union Chamber of Commerce and Industry of Southern Africa	www.euchamber.co.za/
-Austrian Business Chamber-ABC	www.austrianbc.co.za
-Belgian Chamber Of Commerce for Southern Africa-BCCSA	www.belgianchambersa.co.za
-The British Chamber of Business in South Africa	www.britcham.co.za
-Bulgarian-South African Chamber of Commerce	www.sabgcc.com
-French South African Chamber of Commerce and Industry- FSACCI	www.fsacci.co.za
-Southern African-German Chamber of Commerce and Industry	www.germanchamber.co.za
-Italian-South African Chamber of Trade and Industries	www.italcham.co.za
-Southern African Netherlands Chamber of Commerce-SANEC	www.sanec.co.za
-Nordic South-African Business Association-NSBA	www.nsba.co.za
-South African Portuguese Chamber of Commerce	www.sapcc.co.za
-Spanish Chamber of Commerce in South Africa	http://spaincc.net/

4. Τράπεζες

-THE BANKING ASSOCIATION SOUTH AFRICA	http://www.banking.org.za
-Absa Bank Ltd	www.absa.co.za
-Capitec Bank Ltd	www.capitecbank.co.za

-First National Bank-FNB	www.fnb.co.za
-NedBank	www.nedbank.co.za
-Standard Bank	www.standardbank.co.za
-Investec Bank	www.investec.com/en_za.html

5. Διοργανωτές Εκθέσεων

-EXHIBITIONS AND EVENT ASSOCIATION OF SOUTHERN AFRICA	http://www.exsa.co.za/
-Association of African Exhibition Organisers	http://aaxo.co.za/
-GL Events	www.gl-events.co.za
-Reed Exhibitions	www.reedexpoafrika.co.za/
-Specialised Exhibitions Montgomery	www.specialised.com

6. Ξενοδοχεία

-THE NATIONAL ACCOMODATION ASSOCIATION OF SOUTH AFRICA	www.naa-sa.co.za
-SOUTHERN AFRICAN TOURISM SERVICES ASSOCIATION-SATSA	www.satsa.com
-SOUTHERN AFRICAN HOTELS	www.south-african-hotels.com
-Michelangelo Hotel	www.legacyhotels.co.za
-Sandton Hilton Hotel	http://www3.hilton.com/en/hotels/south-africa/hilton-sandton
-Radisson Blu Gautrain Hotel	https://www.radissonblu.com/en/hotel-johannesburg
-Holiday Inn Hotel	https://www.holidayinn.com/hotels/gb/en/johannesburg
-Hyatt Regency	https://www.hyatt.com/en-US/hotel/south-africa/hyatt-regency-johannesburg
-Tsogo Sun Hotels	https://www.tsogosun.com/hotels-in-johannesburg

7. Διπλωματικές Αποστολές

-Ξένες Διπλωματικές Αποστολές στη Νοτ. Αφρική	http://www.dirco.gov.za/foreign/forrep/index.htm
-Delegation of the European Union to South Africa	https://eeas.europa.eu/delegations/south-africa_en
-Πρεσβεία Κυπριακής Δημοκρατίας	http://www.mfa.gov.cy/mfa/highcom/highcom_pretoria.nsf/

8. Ομογενειακοί Φορείς & Σωματεία

-ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ & ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ Ν. ΑΦΡΙΚΗΣ	ederationsa@speedweb.co.za
THE FEDERATION OF THE HELLENIC COMMUNITIES & SOCIETIES OF SOUTH AFRICA	Τηλ.: +27 11 8279925
	Fax: +27 11 8274187
-ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ, ΙΤΑΛΩΝ, ΠΟΡΤΟΓΑΛΩΝ	info@hipalliance.co.za
HELLENIC, ITALIAN, PORTUGUESE (HIP) ALLIANCE	Τηλ.: +27 11 6289300
-ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ Ν. ΑΦΡΙΚΗΣ	info@phcci.co.za
PANHELLENIC CHAMBERS OF COMMERCE AND INDUSTRIES	Τηλ.: +27 11 6289300

9. Νομικές Υπηρεσίες

-LAW SOCIETY OF SOUTH AFRICA	http://www.lssa.org.za
-JOHANNESBURG ATTORNEYS ASSOCIATION	http://www.jaa.org.za
-ATTORNEYS SA	http://www.attorneys.co.za/
-THE LAW SOCIETY OF THE NORTHERN PROVINCE	http://www.northernlaw.co.za
-GAUTENG LAW COUNCIL	http://www.gautenglaw.co.za

10. Τοπικές / Περιφερειακές Κυβερνήσεις

-EASTERN CAPE PROVINCIAL GOVERNMENT	http://www.ecprov.gov.za/
-FREE STATE PROVINCIAL GOVERNMENT	http://www.fs.gov.za/
-GAUTENG PROVINCIAL GOVERNMENT	http://www.gautengonline.gov.za
-KWAZULU-NATAL PROVINCIAL GOVERNMENT	http://www.kznonline.gov.za/
-LIMPOPO PROVINCIAL GOVERNMENT	http://www.limpopo.gov.za/
-MPUMALANGA PROVINCIAL GOVERNMENT	http://www.mpumalanga.gov.za/
-NORTHERN CAPE PROVINCIAL GOVERNMENT	http://www.northern-cape.gov.za/
-NORTH WEST PROVINCIAL GOVERNMENT	http://www.nwpg.gov.za/
-WESTERN CAPE PROVINCIAL GOVERNMENT	http://www.westerncape.gov.za/
-PROVINCIAL GOVERNMENT	https://provincialgovernment.co.za/

11. Αναπτυξιακοί Οργανισμοί και Υπηρεσίες

-GAUTENG GROWTH & DEVELOPMENT AGENCY-GGDA	http://www.ggda.co.za
-EASTERN CAPE DEVELOPMENT CORPORATION-ECDC	http://www.ecdc.co.za
-TRADE & INVESTMENT KWAZULU NATAL AGENCY-DURBAN	http://www.tikzn.co.za
-WESTERN CAPE TRADE & INVESTMENT AGENCY-CAPE TOWN	http://www.wesgro.co.za
-TSHWANE ECONOMIC DEVELOPMENT AGENCY-PRETORIA	http://www.teda.org.za
-NORTHERN CAPE ECONOMIC DEVELOPMENT, TRADE & INVESTMENT PROMOTION AGENCY-NCEDA	http://www.nceda.co.za
-FREE STATE DEVELOPMENT CORPORATION-FDC	http://www.fdc.co.za
-MPUMALANGA ECONOMIC GROWTH AGENCY-MEGA	http://www.mega.gov.za
-LIMPOPO ECONOMIC DEVELOPMENT AGENCY-LEDA	http://www.lieda.co.za
-NORTH WEST DEVELOPMENT CORPORATION-NWDC	http://www.nwdc.co.za